

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Finsku

The taxation of natural persons in the Czech Republic and Finland

Petra Škrdlantová

Plzeň 2016

Zadání

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Finsku“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. 4. 2016

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Zdeňku Hruškovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při tvorbě bakalářské práce.

Poděkování také patří celému kolektivu Středočeské vědecké knihovny v Kladně a zejména PhDr. Jakubovi Pavlíkovi za spolupráci při vyhledávání zahraničních podkladů pro tuto práci.

Obsah

Úvod.....	7
1. Základní charakteristika a funkce daní.....	9
1.1 Charakteristika	9
1.2 Funkce daní	10
2. Geneze a vývoj daně z příjmů fyzických osob v Českých zemích	13
2.1 Historický vývoj	13
2.2 Daňové ukazatele OECD	17
3. Daňová soustava a metodika daně z příjmů fyzických osob v České republice	20
3.1 Daňová soustava České republiky.....	20
3.2 Příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob.....	23
3.3 Sazba daně.....	27
3.4 Položky snižující základ daně	27
3.5 Slevy na dani	28
3.6 Správa daně	29
4. Geneze, vývoj a současná metodika daně z příjmů ve Finsku	30
4.1 Historický vývoj	30
4.2 Daňové ukazatele OECD	31
5. Daňová soustava a metodika daně z příjmů fyzických osob ve Finsku	34
5.1 Daňová soustava Finska	34
5.2 Příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob.....	36
5.3 Sazba daně.....	37
5.4 Položky snižující základ daně	38
5.5 Slevy na dani	40
5.6 Správa daně	40
6. Komparace případových studií.....	42
6.1 Komparace statistických hodnot	43
6.2 Komparace modelových situací	53
6.3 Komparace dle rezidentury	62
7. Výsledky dotazníkového šetření	67
Závěr.....	79
Seznam tabulek	80
Seznam obrázků	81
Seznam použitých zkratk.....	82
Seznam použité literatury.....	83
Seznam použitých elektronických zdrojů	86
Seznam příloh.....	90

Úvod

Problematika zdanění příjmů fyzických osob se týká každého jednotlivce, který generuje příjem ať již formou zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti či dalšími způsoby. Primárním cílem této práce je analýza a komparace míry zdanění příjmů České republiky a jednoho ze států Evropské unie, které poskytnou možnost srovnání legislativy, metodiky a v neposlední řadě také životních úrovní ve dvou rozdílných členských státech.

Pro účely komparace této práce bylo vybráno Finsko z důvodu osobních vazeb autorky na tuto zemi, které mohou nabídnout detailnější pohled na systém zdaňování zde fungující a také možnost rozšíření zjištěných informací o dané problematice např. formou dotazování rezidentů tohoto státu. Z těchto důvodů bylo zvoleno téma „Zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Finsku“.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol, přičemž prvních pět poskytuje teoretické informace o problematice zdanění příjmů v České republice a Finsku a zbylé dvě se věnují jednak praktické komparaci vybraných příkladů na základě metodiky popsané v teoretické části práce a také interpretaci výsledků dotazování.

První kapitola přibližuje výhradně funkce daní jako celku ve vztahu k fiskální funkci státu. Následující druhá kapitola popisuje historický vývoj daně z příjmů fyzických osob v českých zemích až po současnou situaci, který doplňují vybrané ekonomické ukazatele. Třetí kapitola se věnuje metodice daně z příjmů, deskripci druhů příjmů a způsobu jejich zdanění včetně možnosti odečtů a slev a také systému výběru daní v České republice. Čtvrtá a pátá kapitola vymezuje totožné údaje jako druhá a třetí kapitola avšak ve vztahu k Finsku. Podkladem pro tuto teoretickou část práce byly rešerše odborné literatury a odborných portálů jak z českých, tak zahraničních zdrojů a ověření, zejména části věnující se Finsku, formou osobních konzultací zjištěných skutečností ve spolupráci s rezidenty tohoto státu. Pomocí explanace byla určena východiska pro praktickou část práce.

Šestá kapitola obsahuje praktické příklady komparace zdanění příjmů v každé ze zemí, částečně za pomoci modelování. V první části byly vybrány ke srovnání základní statistické ukazatele a to průměrná a minimální mzda. Každý z výpočtů doplňuje abdukce pomocí vlastního

komentáře autorky přibližující postupy či okolnosti zjištěného výsledku. Následuje komparace modelových případů s dílčím využitím statistických údajů pro zajištění relevantnosti zjištěných výsledků. Pro diferenciaci výsledků byly k porovnání vybrány v prvním případě průměrná rodina a v druhém případě podnikatel s vysokými příjmy. V třetí části je porovnána míra zdanění příjmů na základě rezidentury v každém z vybraných států. Zadání této části je založeno na skutečných údajích konkrétní osoby, která pobývá střídavě v České republice i Finsku. V rámci ucelených informací o dané problematice je v této části také stručně přiblížena problematika zamezení dvojího zdanění mezi danými státy.

V závěrečné kapitole této práce jsou interpretovány výsledky dotazníkového šetření. Obdobné otázky týkající se konkrétních skutečností a osobních názorů respondentů na problematiku daně z příjmů fyzických osob byly položeny 100 respondentům v každé ze zemí. Výsledky doplňují celý obsah jak teoretické, tak praktické části práce a obsahují i vlastní komentář autorky.

1. Základní charakteristika a funkce daní

V této kapitole budou uvedeny charakteristické rysy a základní funkce daní, jakožto nejvýznamnějšího příjmu veřejných rozpočtů.

1.1 Charakteristika

Přestože je pojem „daně“ běžně používán nejen v oblasti práva, český právní řád neobsahuje konkrétní definici pojmu daň. Autoři odborných publikací, jako například Kubátová nebo Pavlásek, charakterizují daň jako povinnou, nenávratnou, neekvivalentní, nedobrovolnou, zpravidla neúčelovou, zákonem určenou platbu do veřejných rozpočtů. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. daň z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností např. při převodu nemovitosti (Pavlásek, Hejduková, 2011).

Z výše uvedených definicí lze vyvodit některé z charakteristických znaků daní (Zajíčková, Boháč, Večeř, 2012). Daně se vybírají ve formě **peněžitých plnění** – úhrada jinou než peněžní formou není možná. Ukládání daní je možné pouze na základě zákona, jsou tedy **zákonné**. Zároveň je platba daní **povinná** a plátcí se nevrací, je **nenávratná**. **Neúčelovost** daní znamená, že nejsou určeny pro konkrétní účel a plátce nezískává ze strany veřejné moci protiplnění, jedná se tedy o **neekvivalenci**. Výběr a ukládání daní je **spravované státem** nebo jinými osobami veřejného práva. Daně jsou **příjmem veřejných rozpočtů** a slouží tak k úhradě celospolečenských potřeb.

Samuelson (1991) k termínu zdanění uvádí: „*Vláda rozhoduje o tom, jak získat potřebné zdroje od domácností a firem a vložit je do kolektivní spotřeby a investic. Peníze získané zdaněním jsou tedy prostředkem, kterým se reálné zdroje transformují ze soukromých statků na kolektivní statky.*“ (Samuelson, Nordhaus, 1991, s. 784)

Aby daň mohla být vybírána, musí být jednoznačně vymezena a to ve formě zákona. Má-li být uložena daňová povinnost, musí být určen daňový **subjekt**, kterého se výběr daně týká, **předmět** daně, od něho odvozený **základ** daně, **sazba** daně a **pravidla** výběru (Jurčík, 2015).

Nesplnění povinnosti úhrady daně je ze strany výběrčích orgánů sankcionováno především formou zvýšení daňové povinnosti o penále z prodlení. Samotné zatajení či zkreslení skutečností, rozhodných pro výpočet daně, je trestným činem.

Daně jsou využívány pro úhradu financování veřejného sektoru, tedy funkcí státu a veřejné správy jako je obrana, justice, infrastruktura, sociální politika a další.

1.2 Funkce daní

Některé zdroje např. Kubátová (2015) a Široký (2015) uvádějí tři základní funkce daní:

- **alokační,**
- **redistribuční,**
- **stabilizační.**

Naproti tomu Radvan (2015) doplňuje uvedené funkce o další dvě:

- **fiskální,**
- **stimulační.**

Fiskální funkce je často považována za primární funkci daní, a proto ji někteří autoři do výčtu neuvádějí. Přestože se některé z výše uvedených funkcí prolínají, zejména se základní fiskální funkcí, dále budou stručně popsány všechny z nich.

Alokační funkce

Alokační funkce daní řeší problematiku efektivního umístění vládních výdajů a optimálního rozdělení mezi veřejnou a soukromou spotřebou v případě tržních selhání jako jsou existence veřejných statků¹, externalit² a nedokonalé konkurence³ (Samuelson, Nordhaus, 1991).

Touto funkcí je poskytována daňová podpora, vedoucí k dorovnání prostředků do oblastí, kde

¹ Veřejné statky – spotřebitelé užívají tento statek společně, nikoho nelze ze spotřeby vyloučit, např. obrana státu.

² Externality – vnější účinek ekonomického rozhodnutí, která má dopad na jiný subjekt než původce např. znečištění.

³ Nedokonalá konkurence – porušení dokonalé konkurence, např. schopnost ovlivnit cenu – monopol, oligopol

jich je přirozeně nedostatek. Příkladem lze uvést školství, zdravotnictví, případně zvýhodnění spotřeby, daňové úlevy a naopak znevýhodnění a zatížení spotřeby nežádoucích produktů, např. spotřební daň na tabákové výrobky, ekologické daně.

Redistribuční funkce

Redistribuční funkce upravuje spravedlnost v celoplošném rozdělování důchodů. Bez této funkce by ve společnosti vznikaly propastné rozdíly mezi sociálními skupinami obyvatelstva (Kubátová, 2015).

Mezi konkrétní nástroje této funkce daní lze zařadit zejména progresivní sazbu daně a další příjmy, související se zdaněním nabytých hodnot, například nemovitých věcí. Naopak při nedostatku jsou důležitou součástí této funkce transferové platby jako důchody nebo dávky v nezaměstnanosti.

Vláda odnímáním části důchodů poplatníkům a poskytováním transferových plateb upravuje prvotní přirozenou distribuci (Široký, 2015).

Radvan (2015) charakterizuje redistribuční funkci také jako regulační s důrazem na možnosti daňového zatížení produkce zboží či spotřebitelského chování, které chce stát omezit, například ve formě energetických a spotřebních daní. Tato funkce se tak v jeho podání úzce prolíná s alokační funkcí ve formě omezení.

Stabilizační funkce

Úkolem stabilizační funkce daní je zmírňovat výkyvy v ekonomice, zejména cyklické povahy, pro zachování ekonomického růstu, cenové stability a uspokojivé výše nezaměstnanosti. V období konjunktury jsou odčerpávány prostřednictvím daní do veřejných rozpočtů vyšší objemy financí, ze kterých lze čerpat v období ekonomické stagnace (Široký, 2015).

Fiskální funkce

Základní funkce daní, jejímž nejzásadnějším úkolem je naplnění veřejného rozpočtu v takové míře, aby bylo možno pokrýt všechny veřejné výdaje.

Mimo již uvedených výdajů veřejné správy jako obrana nebo justice, nelze opomenout transferové platby pro sociálně potřebné skupiny (podpora v nezaměstnanosti, důchody), vzdělávání, zdravotní péči. Dále výdaje na investiční pobídky, průmyslové zóny, ekologické aktivity. Některé z těchto činností jsou financovány plně z výběru daní, některé nepřímo či doplňkově (Jurčík, 2015).

S fiskální funkcí daní významně souvisí tzv. Lafferova křivka ve tvaru paraboly, znázorňující závislost celkové sumy vybraných daní na míře zdanění. Křivka, která je primárně zaměřena na důchodové daně, je nejprve rostoucí, od určité úrovně výše zdanění klesá. Tím tedy ukazuje skutečnost, že příjem státu z daně se s rostoucím zdaněním nejprve zvyšuje, přesáhne-li však míra zdanění konkrétní bod, tzv. Lafferův bod viz obrázek č. 1, mohou příjmy státu ze zdanění začít klesat.

Důvodem je demotivace daňových poplatníků k práci, produkci a investicím díky vysoké míře zdanění důchodů, současně může zvyšovat snahu o daňové úniky. V takovém případě snížení výše zdanění může přispět k vyšším příjmům státního rozpočtu (Urban, 2015).

Obrázek 1: Lafferova křivka

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Stimulační funkce

Tato funkce je v publikaci Radvana (2015) popsána jako alokační funkce ve formě podpory. Je tak opakem regulační funkce a slouží k využití daňových nástrojů pro podporu konkrétních činností či chování ekonomických subjektů. Stimulační funkce zahrnuje různé slevy, výhody nebo osvobození, např. při dárcovství krve, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, ekologické šetrnosti, případně granty, dotace a další (Radvan, 2015).

2. Geneze a vývoj daně z příjmů fyzických osob v Českých zemích

Níže budou popsány základní historické mezníky vývoje daňové soustavy Českých zemí od období středověku až do 21. století, zejména z hlediska daně z příjmů fyzických osob.

2.1 Historický vývoj

V historii Českých zemí není možné nalézt identického předchůdce daně z příjmů v přesné podobě tak, jak je známa v 21. století. Do aktuální podoby se vyvíjela v průběhu staletí z několika různých historických daní, zejména z obecní berně. Z historického pohledu však rozhodně nelze hovořit o jednotné daňové soustavě. Jednotlivé berně se velmi rychle měnily, nezdá se, že by jeden základ zdaněn několika různými daněmi. Celkový systém byl velmi nepřehledný a daňové zatížení nepředvídatelné a vysoké (Soběhart, 2013).

Počátek výběru daní v Českých zemích je datován do 10. - 11. století. Nejstarší doloženou daní na českém území je daň z míru (*tributum pacis*), kterou byli zatíženi všichni svobodní rolníci (Starý, 2009).

Daně neměly vždy peněžitou podobu, zejména v raných staletích byly hrazeny ve formě naturálií či poměru ze zboží, nákladu. Do 13. století byl výhradním příjemcem a zákonodárcem panovník, zatímco v pozdějších stoletích přecházely pravomoci spojené se schvalováním a výběrem daní na šlechtu, následně stavy (Starý, 2009). Četnost výběru daní se tedy řídila aktuálními finančními potřebami státu a panovníka.

Ve 12. století byly zavedeny kontribuce⁴ a akcízy⁵, u kterých lze identifikovat znaky daně z příjmů (akcíz nejvíce vystihoval znaky spotřební daně), zahrnující **majetkové a výnosové daně**.

V této fázi však nebyl základem daně samotný příjem, nýbrž zjevné majetkové poměry jako např. počet oken a komínů. Ve 13. století došlo k nárůstu soukromého pozemkového vlastnictví šlechtou a tím i k zásadním proměnám tehdejší berní soustavy. Byla zavedena tzv. **obecná (generální) berně**, která byla placena ze všech majetků ve vlastnictví. Výběr měli na starosti

⁴ Kontribuce = nucený příspěvek, daň, vybírané z hlavy, majetku i výnosů (Široký, 2015, s. 14)

⁵ Akcíz = daň z dovozu některého zboží do města

výběrčí daní tzv. berníci (*bernarii*) na základě berních registrů (Starý, 2009).

Reformou v roce 1517 byla zavedena **všeobecná berně ze jmění**, postihující všechny majetek, včetně šlechtického, nemovitosti, movitosti a úročný kapitál (Starý, 2009). Výběr daní však stále nebyl pravidelný.

Habsburkové se v oblasti výběru daní snažili o zavedení pravidelnosti výběru daní a zvětšení míry nepřímých daní, např. zavedením daní z komínů, daně z krámů a berně třicátého peníze (zahrnovala vaření, dovoz a vývoz piva, prodej obilí, vína, dobytka, ryb, vlny a plátna).

V roce 1537 byla znovu zavedena generální berně ze jmění, která byla v roce 1567 transformována do berně domovní, postihující v konečné podobě všechny domy včetně šlechtických. Další přímá daň, naplňující znaky daně z příjmů fyzických osob, byla zavedena v roce 1596 ve formě **berně z krámů**, zatěžující obchodníky a řemeslníky (Starý, 2009).

Po stavovském povstání a vítězství na Bílé Hoře v roce 1620 se všeobecná berně opět vrátila do své původní podoby pozemkové daně a daně z výnosu půdy. V souvislosti s tím byl r. 1654 vypracován první český katastr tzv. Berní rula, registrující všechny domy a jejich držitele (Starý, spolupráce Kindl, 2009).

Za vlády Marie Terezie byly zavedeny také další daně s podobnou charakteristikou jako současná daň z příjmů fyzických osob a to **daň výdělková (živnostní)** a **daň příjmová** (Starý, spolupráce Kindl, 2009).

V 19. století se na českém území vytváří jednotná daňová soustava navazující na předcházející, absolutistický systém. Důraz byl kladen zejména na centralizaci daňového systému, zvýšení počtu vybíraných daní a opuštění rovné daně. Šouša (2009) ve své publikaci zmiňuje zavedení zásadních principů, které setrvaly v daňovém systému až do podoby daně z příjmů fyzických osob v 21. století: „*V průběhu 19. století došlo s rozvojem finančního práva k nahrazení koncepce rovné daně ve prospěch principu tzv. daňové spravedlnosti a zavedení daně prostého minima, tzn. minimálních příjmů dosažených za rok, pod něž se daň neplatila.*“ (Šouša, 2009, s. 88)

Vedle dosavadní obecní berně ve formě pozemkové daně se konečně v 19. století objevuje **daň z příjmů**.

Při vzniku Československé republiky daňovou soustavu tvořily vedle nepřímých daní tyto přímé daně (Šouša, 2009) :

- daně výnosové
 - daň pozemková,
 - daň domovní,
 - všeobecná daň výdělková,
 - daň veřejně účtujících podniků,
 - daň z kapitálových úroků a rent,
- daně osobní příjmové (důchodové)
 - daň z příjmů,
 - daň z vyššího služného.

Daň z příjmů byla zavedena jako nástupce daně z hlavy a daně z platů a penzí, původně jako doplňková daň, postupem času se však stala nevýznamnější z přímých daní. Daň postihovala příjmy všech občanů, byly již aplikovány dílčí slevy, např. za děti, invaliditu. Sazba daně byla stanovena nejprve pevnou částkou a následně progresivně odstupňována do několika tříd. Daň se platila dvakrát ročně, případně byla srážena při výplatě (Šouša, 2009).

20. století, které je historicky poznamenáno dvěma světovými válkami, bylo novou a zásadní etapou ve vývoji moderního daňového systému a to díky reformě daňového systému. Ta proběhla v roce 1927 zásluhou tehdejšího ministra financí dr. Karla Engliše (Grůň, 2004). V průběhu století docházelo ke zvýšení daňového zatížení obyvatelstva v důsledku snah o obnovení poválečné ekonomiky, potažmo přípravy na další světovou válku. Koncem století daňové zatížení obyvatelstva klesalo a to zejména díky zvyšování podílu nepřímých daní na celkových daňových výnosech (Široký, 2015).

Všeobecná výdělková daň nově postihovala vykázaný čistý zisk jak právnických, tak i **fyzických osob**, podnikajících za účelem zisku. Daňová soustava zůstala zachována v totožném stavu až do roku 1949. Následně v rámci transformace daňové soustavy do socialistické podoby byly zavedeny, kromě dalších, také **daň ze mzdy**, postihující příjmy z pracovního poměru a důchody, **živnostenská daň** vztahující se na drobné činnosti uvedené

v seznamu živností podléhajících živnostenské dani a **daň ze samostatné činnosti** s progresivním zdaněním, zavedená v roce 1950 zákonem č. 60/1950 Sb. (Starý, spolupráce Karfíková, 2009).

Změny politické a celospolečenské orientace státu po listopadu 1989 vyžadovaly zavedení zcela nových daňových principů (Grůň, 2004). Zásadní krok k aktuálnímu stavu daně z příjmů fyzických osob shrnuje Karfíková (2009): „*Ke zrušení daně ze mzdy, daně z příjmů z literární a umělecké činnosti a daně z příjmů obyvatelstva došlo k 1. lednu 1993 zákonem č. 586/1992 Sb., a to zavedení daně z příjmů fyzických osob.*“ (Karfíková, 2009, s. 204)

Daňová soustava z roku 1993 je základem pro současný daňový systém České republiky. Od roku 1993 až do roku 2014 prošla daň z příjmů fyzických osob mnoha dílčími změnami. Měnily se počty daňových sazeb a jejich výše, výše odčitatelných položek od základu daně, část z nich byla následně transformována do podoby slev na dani.

Do roku 2007 byla sazba daně z příjmů fyzických osob progresivní, od roku 2008 je zachovávána lineární sazba daně ve výši 15%. Současně byl zaveden unikátní český pojem superhrubá mzda, neboli navýšení příjmu ke zdanění zaměstnance o povinné odvody zaměstnavatele na zdravotní a sociální pojištění. Za zmínku také stojí zavedení solidární daně od roku 2013 ve výši 7%, která postihuje roční příjmy vyšší než 48násobek průměrné mzdy. V průběhu posledních let bylo novelizováno uplatňování jednotlivých slevy na dani, nejvýraznější a nejdiskutovanější bylo zrušení slevy na poplatníka ve výši 24.840 Kč pro pracující důchodce, která však byla v následujícím roce vrácena i se zpětnou účinností.

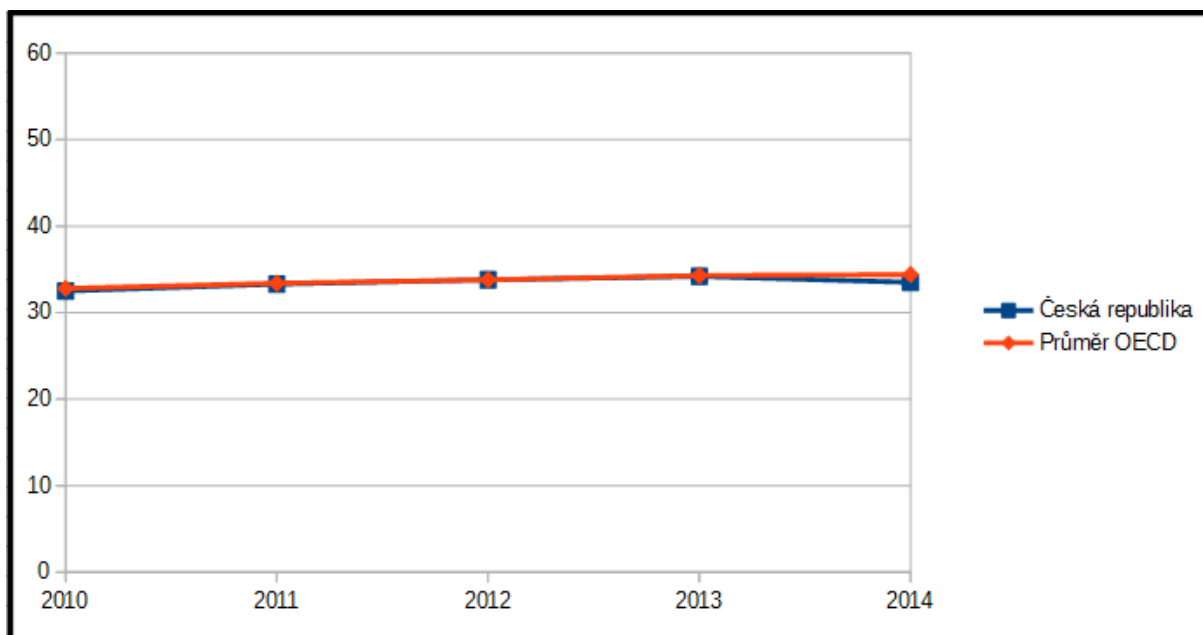
Predikce vývoje sazby daně z příjmů fyzických osob je z důvodu nepředvídatelné a často se měnící politické situace v České republice dosti komplikovaná. Populistické předvolební sliby často slibují snížení sazeb či větší úlevy, nicméně vzhledem k začlenění České republiky do Evropské unie lze předpokládat tendence ke sjednocení průměrných sazeb pro členské státy.

2.2 Daňové ukazatele OECD

Vzhledem k zaměření této bakalářské práce budou v následujícím porovnání vynechány standardně interpretované makroekonomické údaje a bude zaměřeno výhradně na srovnání zdanění v rámci OECD⁶ v roce 2014.

Daňové zatížení v České republice v roce 2014 kleslo o 0,8 procentního bodu z 34,3 % z roku 2013 na 33,5%. Naproti tomu průměrné daňové zatížení OECD vzrostlo z 34,2% z roku 2013 na 34,4%. Obrázek č. 2 ilustruje dlouhodobé srovnání mezi lety 2000 a 2014, kdy daňové zatížení v České republice vzrostlo z 32,5% v roce 2000 na výše uvedených 33,5% v roce 2014. Při porovnání s dlouhodobým průměrem OECD se míra zdanění v České republice nijak výrazně neodlišuje, naopak hodnoty jsou ve většině let shodné. (OECD, 2016)

Obrázek 2: Porovnání daňového zatížení ČR a průměru zemí OECD

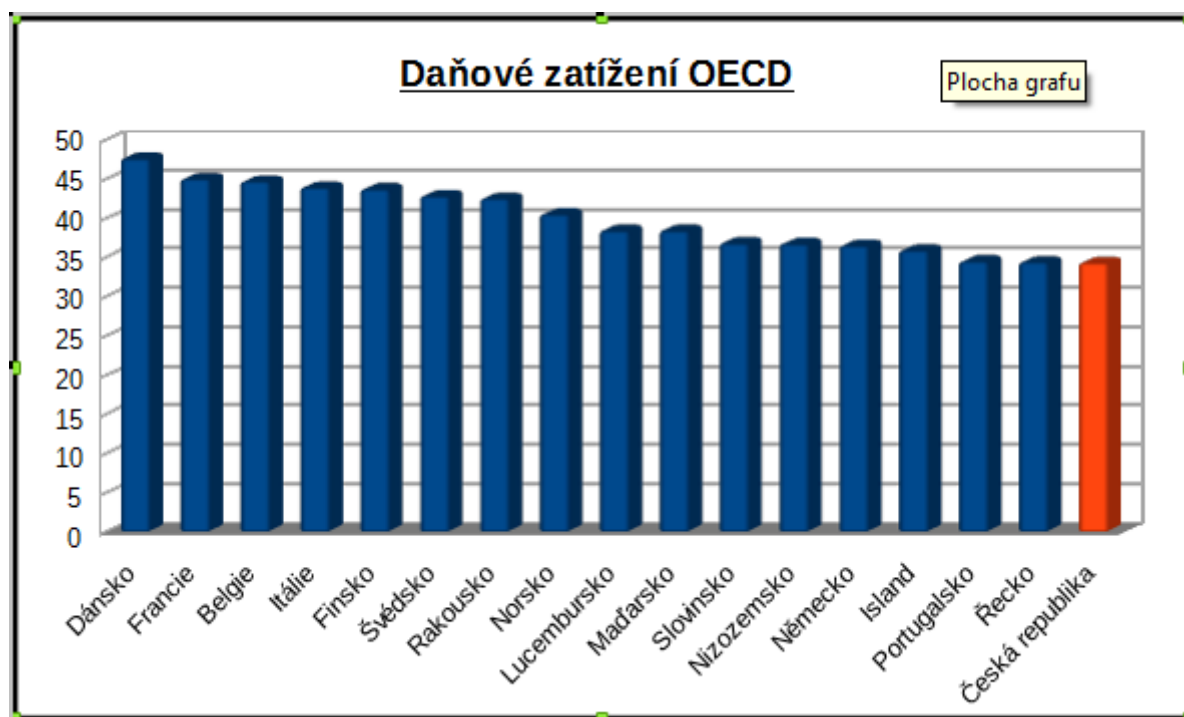

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu OECD dostupném na oecd.org, 2016

⁶ OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – mezivládní organizace 34 ekonomicky nejrozvinutějších států, včetně České republiky a Finska

Míra zdanění ilustrovaná v obrázku č. 2 umísťuje Českou republiku na 17. místo ze všech 34 států OECD. Tuto skutečnost znázorňuje obrázek č. 3 níže. (Finance.cz, 2016)

Obrázek 3: Daňové zatížení v rámci OECD

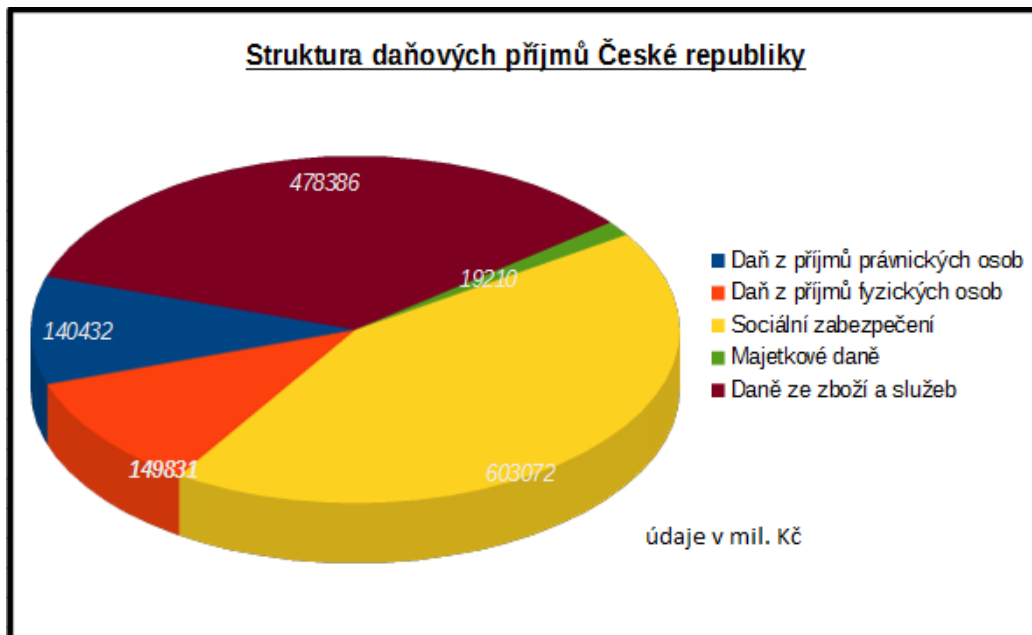

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazu OECD dostupném na oecd.org, 2016

Největším daňovým příjmem České republiky je sociální pojištění se 43%. Daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob mají zhruba podobnou velikost a to 11%, respektive 10%. Daně ze zboží a služeb tvoří 34% daňových příjmů, přičemž celých 22% tvoří DPH. Majetkové daně jsou minoritním zdrojem, jak ilustruje obrázek č. 4.

V mezinárodním srovnání v rámci OECD stojí za zmínku zejména velikost příjmů ze sociálního pojištění, která je 2. nejvyšší mezi všemi státy. Naopak zdanění příjmů fyzických osob je v mezinárodním srovnání 34 zemí až na 31. pozici.

Obrázek 4: Struktura daňových příjmů České republiky

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazu dostupného na oecd.org, 2016

3. Daňová soustava a metodika daně z příjmů fyzických osob v České republice

V následujících odstavcích bude charakterizována daňová soustava České republiky v roce 2015 a metodika, včetně základních pojmů a daňových náležitostí daně z příjmů fyzických osob.

3.1 Daňová soustava České republiky

Dle definice Zajíčkové (2012) lze daňovou soustavu charakterizovat jako **ucelený, komplexní a vzájemně provázaný systém platebních povinností označených jako daně**, uložených z titulu státní moci a na základě zákona.

Jedná se tedy o souhrn všech daní vybíraných na konkrétním území. Daňová soustava České republiky je platná od jejího vzniku 1. 1. 1993. Přestože od svého počátku prošla dílčím vývojem, její principy zůstávají stejné. Daňová soustava je představována konkrétními daňovými zákony (Pavlásek, Hejduková, 2011).

Jednotlivé daně v České republice lze členit dle několika hledisek. Nejzásadnější členění je na daně přímé a nepřímé.

Přímé daně jsou takové daně, u nichž lze přesně specifikovat osobu, která je plátcem daně a na jejíž důchod dopadá daňové zatížení. Tuto povinnost nelze převést na jinou osobu. Plátce⁷ a poplatník⁸ je tedy v tomto případě jeden subjekt (Zajíčková, Boháč, Večeř, 2012).

Nejčastěji se jedná o daně postihující důchod poplatníka, a to ihned v okamžiku jeho vytvoření, tedy zejména daně důchodové (daně z příjmů fyzických a právnických osob) a daně majetkové (daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí, silniční daň).

Naproti tomu **nepřímé daně** jsou vybírány v cenách zboží a služeb při jejich prodeji spotřebiteli formou přírážky k ceně (Jurčík, 2015). Nepřímé daně jsou neadresné, nelze přesně určit konečného poplatníka daně, pouze plátce. Povinnost ekonomického dopadu lze přenést na jinou

⁷ Plátce – osoba, která fyzicky odvádí daň strženou od poplatníků správci daně (podnikatel.cz)

⁸ Poplatník – osoba, jejíž příjmy jsou skutečně podrobeny konkrétní dani (tamtéž)

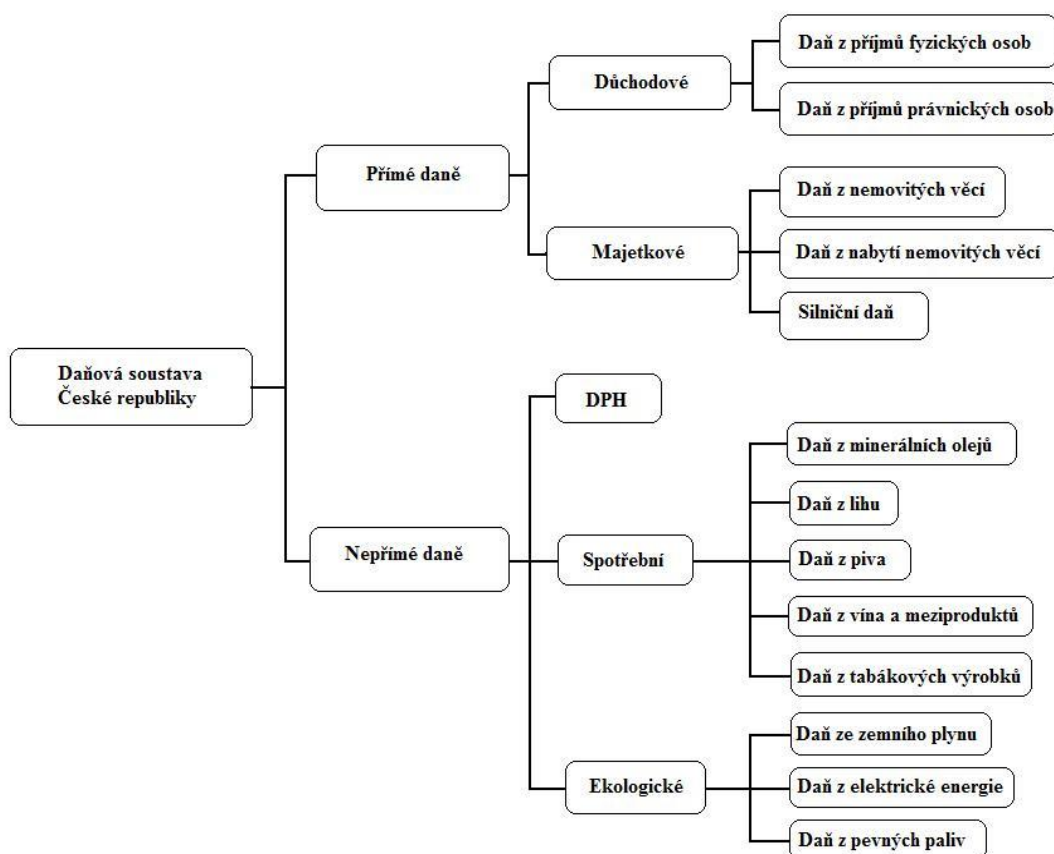
osobu. Plátce a poplatník jsou v tomto případě dva různé subjekty (Široký, 2015). Povinnost odvést daň finančnímu úřadu připadá plátcům, nikoliv však k tíži svého důchodu (Zajíčková, Boháč, Večeř, 2012).

Jako typické představitele nepřímých daní lze uvést spotřební daně, daň z přidané hodnoty a energetické daně.

Daňová soustava České republiky po reformě, platné od 1. 1. 2014, prodělala některé dílčí změny jak v samotné problematice konkrétních daní (např. sloučení daně darovací a dědické do aktuální daně z nabytí nemovitých věcí) a jejich metodiky, tak ve způsobu vykazování (Dušek, 2015).

Daňová soustava znázorněná na obrázku č. 5 se v roce 2015 skládala z těchto přímých a nepřímých daní:

Obrázek 5: Daňová soustava České republiky 2015

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Výše uvedené členění na daně přímé a nepřímé není samozřejmě jedinou variantou dělení daní. Mezi další kritéria členění daní patří dle Širokého (2012) například tyto:

- **dle objektu daně:**
 - důchodové – uvalené na důchod (finanční příjem) poplatníka,
 - výnosové – dle znaků výdělečné činnosti (počet zaměstnanců),

- majetkové – transferové, držba a nabytí movitých a nemovitých věcí,
 - z hlavy – subjektové,
 - obratové – výnos, pokud nepodléhá důchodové dani, dle čistého obratu,
 - spotřební – postihující spotřebu určité komodity,
 - z finančních transakcí,
- **dle respektování příjmových poměrů poplatníka:**
 - osobní – respektují příjmovou situaci poplatníka,
 - in rem – odváděny ze spotřeby zboží, služeb, držby či nabytí majetku, jejich stanovení není závislé na výši příjmů poplatníka,
- **dle stupně progresse:**
 - progresivní – s růstem příjmů dochází k růstu míry zdanění,
 - proporcionální – s růstem příjmů nedochází k růstu daňové sazby,
 - regresivní – s růstem příjmů klesá daňové zatížení.

Radvan (2015) dále doplňuje členění daní o další hledisko, a to z **pohledu placení daní** na daně **vybírané srážkou** a daně **vybírané na základě přiznání** k dani.

Také Kubátová (2015) uvádí další způsob členění a to dle **daňového určení**, tedy rozpočtu, do něhož vybrané daně spadají na **státní** (do státního rozpočtu), **municipální** (rozpočty obcí a měst), **vyšších územně správních celků** (rozpočty krajů) a **svěřené** (celostátně platné daně, výnos plyne do rozpočtu obce, ve které byl vybrán).

3.2 Příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob

Zdaňování příjmů fyzických osob je upraveno zákonem č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů (dále jen ZDP). Součástí uvedeného zákona je také zdanění příjmů právnických osob, které však není předmětem této práce. Tento zákon vymezuje veškerou nezbytnou metodiku pro stanovení správného základu daně a samotné výše daně. Nicméně zákon o daních z příjmů podléhá velmi častým novelizacím dílčích částí. Je tedy vždy nezbytné čerpat z aktuálního znění. V případě

této práce bylo čerpáno převážně z publikace „Daně z příjmů s komentářem“ (Pelc, 2015). Další zdroje budou uvedeny pod konkrétními částmi.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou dle § 3 odst. 1, 2 a 3 tyto příjmy (příčemž dle odst. 2 mezi příjmy patří jak peněžité, tak nepeněžité plnění) :

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu,
- ostatní příjmy.

§ 6 - Příjmy ze závislé činnosti

Tento druh příjmů konkretizuje § 6 ZDP jako příjmy z **pracovněprávního, služebního** nebo **členského poměru**, v nichž poplatník provádí výkon práce dle příkazů plátce. (Pelc, Pelech, 2014, s. 116) Tyto příjmy tvoří $\frac{3}{4}$ podíl všech daněných příjmů. Součástí pracovněprávního poměru mohou být také naturální požitky jako např. využívání služebního bytu, vozidla a to za cenu nižší než obvyklou, které také patří do zdanitelných příjmů. Do tohoto druhu příjmů jsou také zahrnovány tzv. **funkční požitky**, tedy příjmy a plnění plynoucí z výkonů funkce a to jak představitelů státní moci (soudci, státní orgány, poslanci, funkce ve správě obcí), tak i různých zájmových a občanských sdruženích (Měšec, 2016).

Dalšími z příjmů ze závislé činnosti jsou plnění za práci **členů družstva, společníka** společnosti s ručením omezeným, **komanditisty** v komanditní společnosti, také odměny **člena orgánů** právnické osoby a **likvidátora**.

§ 7 - Příjmy ze samostatné činnosti

Pojem příjmy ze samostatné činnosti nahradil dříve používaný výraz příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Tento pojem naznačuje, že se jedná o příjmy ze **živnostenského podnikání**, příjmy z **jiného podnikání podle zvláštních předpisů** jako např. advokáti, auditori, daňoví poradci, dále příjmy ze **zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství** a také **podíly na zisku** společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů v komanditní společnosti.

Taktéž příjmy z užití nebo poskytnutí práv z **průmyslového vlastnictví** a **autorských práv** nad

10.000 Kč měsíčně od jednoho plátce a příjmy z výkonu **nezávislého povolání** (spisovatelé, herci) jsou zařazeny mezi příjmy ze samostatné činnosti (Radvan, 2015).

§ 8 - Příjmy z kapitálového majetku

Do této skupiny příjmů lze zahrnout zejména **úroky z peněžních prostředků** na bankovních účtech a dalších spořicíh a investičních produktů, plnění z různých forem pojištění. Příjmy z kapitálového majetku jsou také **podíly na zisku z majtkového podílu** ve společnostech (akciové, s ručením omezeným, komanditní) či družstvech a úrokové příjmy z dluhopisů.

Nutno poznamenat, že většina z výše uvedených příjmů je zdaněna srážkovou daní u zdroje (výplata podílu na zisku společností při rozhodnutí o výplatě, úroky z peněžních prostředků na bankovním účtu bankou při připsání úroku) a fyzická osoba je proto dále nezahrnuje do svého daňového priznání. Pro úplnost lze uvést konkrétní příklad, kdy by tyto příjmy byly zahrnuty do daňového priznání fyzické osoby a to výplata dividendy formou snížení kapitálu.

§ 9 - Příjmy z nájmu

V této kategorii příjmů se jedná o příjmy z **nájmu nemovitých věcí**, bytů a příjmy z **nájmů movitých věcí**, výjimkou je příležitostný nájem věcí movitých. Dle §10 odst. 1 a) ZDP se jedná o příjmy, které nejsou provozovány podnikatelem a jejich úhrnná částka ve zdaňovacím období nepřesáhne 30.000 Kč.

§ 10 - Ostatní příjmy

Příležitostné příjmy, které splňují podmínku nahodilosti, jednorázovosti (výhra, dědictví, dar). Vzhledem k výše uvedeným dílčím příjmům daně z příjmů fyzických osob je vhodné také uvést, které příjmy nejsou předmětem daně či jsou od daně osvobozeny.

Příjmy, které nejsou předmětem daně, upravuje § 3 odst. 4 ZDP. Zákon vymezuje mnoho druhů příjmů. Z neznámějších lze uvést příjmy z rozšíření nebo vypořádání společného jmění manželů, příjmy plynoucí z vypořádání spoluvlastnictví, příjmy au-pair, hodnota bezplatného stravování zaměstnanců na pracovních cestách, hodnota ochranných nápojů v souvislosti s nařízením vlády 361/2007 Sb., příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů v privatizaci.

Osvobození od daně z příjmů je nejčastěji svázáno s časovou lhůtou mezi pořízením a převodem, která upravuje podmínky osvobození. Jedná se například o příjmy z prodeje domů

a pozemků, které jsou osvobozeny za splnění podmínky prodeje po více než 5-ti letech od nabytí (Radvan, 2015).

Dále bude popsána metodika stanovení dílčích základů daně podle jednotlivých druhů činností podléhajících zdanění:

- Příjmy ze závislé činnosti - jsou zahrnuty včetně částky pojistného na zdravotní a sociální pojištění, které z těchto příjmů hradí zaměstnavatel (tzv. superhrubá mzda). Poplatníkem nelze uplatnit žádné výdaje.
- Příjmy ze samostatné činnosti – dílčím základem daně jsou příjmy za dané období snížené o prokazatelné výdaje. Zákon umožňuje dvě varianty uplatňovaných nákladů, a to skutečné a paušální. Skutečné výdaje je nezbytné evidovat ve formě účetnictví nebo daňové evidence dle příslušných ustanovení zákona. Paušální výdaje stanovuje ZDP v § 7 ods. 7.
Jsou stanoveny následovně:
 - 80% z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného. S účinností od r. 2015 byla zavedena horní hranice 1.600.000 Kč.
 - 60% z příjmů z živnostenského podnikání, s výjimkou příjmů ze živnostenského podnikání řemeslného, maximální výše výdajů 1.200.000 Kč,
 - 40% z příjmů z jiného podnikání, z příjmů z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv a z příjmů z jiné samostatné činnosti, maximální výše uplatněných nákladů 800.000 Kč,
 - 30% z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, horní limit uplatněných nákladů 600.000 Kč)
- Příjmy z kapitálového majetku – vzhledem k převažujícímu zdanění těchto příjmů u zdroje, lze nejčastěji do příjmů uváděných v daňovém přiznání zahrnout úroky z poskytnutých úvěrů, půjček a příjmy z kapitálového majetku ze zahraničních zdrojů. Základem daně je následně rozdíl příjmů a s nimi případně souvisejících výdajů.

- Příjmy z nájmu – základem daně jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení případně využití paušálních výdajů v zákonné výši 30% dle § 9 odst. 4 ZDP.
- Ostatní příjmy – jak uvádí § 10 odst. 4 ZDP, příjem lze snížit o výdaje prokazatelně vynaložené na jeho dosažení nikoliv však zajištění a udržení. V tomto dílčím základu daně nelze dosáhnout ztráty.

Detailní informace o správném stanovení základu daně a daňové uznatelnosti konkrétních výdajů u dílčích druhů příjmů lze nalézt v § 6-10 ZDP (Stibůrková, 2009).

3.3 Sazba daně

Sazba daně z příjmů fyzických osob je upravena § 16 ZDP a je ve výši 15% základu daně. Přestože se na první pohled může tedy zdanění jevit jako lineární, díky solidárnímu zvýšení daně od roku 2013 pro poplatníky s příjmy ze závislé činnosti a samostatné činnosti vyššími než 48násobek průměrné mzdy (§ 16a ZDP), je ve skutečnosti zdanění progresivní.

3.4 Položky snižující základ daně

Nezdanitelné části vypočteného základu daně, viz 4.4, upravuje § 15 ZDP.

Od základu daně lze odečíst tyto položky:

- bezúplatná plnění (dary) poskytnuté na veřejně prospěšné účely tedy např. vzdělávání, vědu, výzkum, kulturu, školství, na humanitární, charitativní či náboženské účely atd. Minimální úhrnná částka těchto plnění činí 2% základu daně nebo 1.000 Kč a maximálně lze odečíst 15% ze základu daně,
- úroky zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru použitého na financování bytových potřeb,
- příspěvek na penzijní připojištění, penzijní pojištění či doplňkové penzijní spoření, v případě penzijního připojištění se státním příspěvkem a doplňkového penzijního

spoření se částka zaplacených příspěvků snižuje o 12.000 Kč.

Maximální výše odečtu činí 12.000 Kč,

- pojistné na soukromé životní pojištění, maximální částka odečtu činí 12.000 Kč,
- členské příspěvky zaplacené odborové organizaci, maximální výše odečtu 1,5% zdanitelných příjmů, ale nanejvýš 3.000 Kč,
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly uhrazeny zaměstnavatelem a nebyly uplatněny jako výdaj poplatníkem. Maximální částka 10.000 Kč,
- dle § 34 ZDP lze odečíst od základu daně také daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, nejdéle 5 zdaňovacích období následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje.

3.5 Slevy na dani

Slevy na dani jsou zakotveny v § 35 a jedná se o následující:

- základní sleva na poplatníka ve výši 24.840 Kč,
- sleva na manžela / manželku ve výši 24.840 Kč za předpokladu, že žije s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti a nemá vlastní příjem přesahující 68.000 Kč (bez některých dávek a příspěvků viz § 35 ba odst. 1b). Slevu nelze uplatnit v případě využití paušálních výdajů,
- základní sleva na invaliditu ve výši 2.520 Kč. Jedná se o první a druhý stupeň z důchodového pojištění,
- rozšířená sleva na invaliditu ve výši 5.040 Kč v případě třetího stupně z důchodového pojištění,
- sleva na držitele průkazu ZTP/P ve výši 16.140 Kč,
- sleva na studenta ve výši 4.020 Kč po dobu, kdy se soustavně připravuje na budoucí povolání a to do 26 let, v případě doktorského studia v prezenční formě do 28 let,
- sleva za umístění dítěte v předškolním zařízení, maximální výše slevy je rovna minimální měsíční mzdě,
- daňové zvýhodnění na vyživované dítě, které s poplatníkem žije ve společné domácnosti, ve výši 13.404 Kč. Formou daňového zvýhodnění může být sleva na dani,

daňový bonus nebo kombinace obou forem. Maximální výše ročního daňového bonusu činí 60.300 Kč a podmínkou pro čerpání bonusu jsou zdanitelné příjmy ve výši šestinásobku minimální mzdy. V případě, že u poplatníka převažují příjmy ze samostatné činnosti a uplatní paušální výdaje, nelze čerpat toto daňové zvýhodnění.

3.6 Správa daně

Daňové přiznání podává poplatník na určený finanční úřad dle místa pobytu, nejpozději do 1. dubna následujícího roku po zdaňovacím období. Poplatník vyplňuje daňové přiznání sám a sám také vypočítá výši daně. Uplatněné slevy, které to vyžadují, dokládá příslušnými potvrzeními.

Daňové přiznání nepodávají poplatníci, jejichž příjmy nepřesáhly 30.000 Kč a poplatníci, kteří mají příjmy ze závislé činnosti, pouze od jednoho a nebo postupně více plátců, u kterých podepsali prohlášení k dani.

Daň z příjmů fyzických osob je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Poplatník má povinnost v průběhu zdaňovacího období hradit zálohy na daň – čtvrtletně nebo pololetně, zaměstnanci hradí prostřednictvím svého zaměstnavatele zálohy měsíčně srážkou ze mzdy (Průšvic, 2008).

4. Geneze, vývoj a současná metodika daně z příjmů ve Finsku

Dále bude popsán historický vývoj Finska včetně daňového hlediska od středověku až po současnost.

4.1 Historický vývoj

K historickému vývoji Finska je nutno podotknout, že až do 31. 12. 1917 bylo toto území vždy součástí některé jiné vlády. Od středověku až do roku 1808 bylo Finsko pod švédskou vládou. Švédsko během těchto let vedlo téměř nepřetržitě války s různými nepřáteli (třicetiletá válka, severní válka), zejména však s Ruskem, které je východním sousedem dnešního Finska. Tato válečná tažení zemi finančně zatěžovala, král Gustav Vasa proto v roce 1538 vydal výnos, v němž zvýšil moc místních komunit a ustanovil platbu **daní z majetku** a příjmů, povinnou nezávisle na majetkových poměrech či místní příslušnosti. Výběr daní se zdvojnásobil. Daně se platily v naturáliích, polovina v obilí a polovina v dobytku, výše daně byla ve výši cca 1/6 celoroční úrody. Na území byl zaveden systém registrů pozemků a s ním spojená platba pozemkové daně. Přestože Finsko bylo pod nadvládou Švédska, finské vévodství bylo plnohodnotným uspořádáním, včetně daňového úřadu (Hejkalová, 2003).

Vzhledem k tomu, že války pokračovali i nadále, roku 1617 Gustav II. Adolf zavedl reformy, které měly učinit poměry, včetně daňových, přehlednými a kontrolovatelnými. Daňové zatížení obyvatelstva zůstalo i nadále velmi vysoké ve výši 15-20% příjmů (Riegel, 2007).

Finsko se v roce 1808, po prohrané švédsko – ruské válce, připojilo k Rusku a to nezvykle liberální formou. Rusko na oplátku za rozšíření území svolilo k zachování finských zákonů a práva a také skutečnost, že Finskem vybrané daně zůstanou Finsku a nebudou konfiskovány Ruskem (Hejkalová, 2003).

Za vlády cara Alexandra II. došlo k výraznému rozmachu svobody obchodu a podnikání, daňovou soustavu tvořily **progresivní daně z příjmů, spotřební daně a cla**. Po dlouhém období spokojenosti ze spolupráce Finska a Ruska začalo Rusko postupně stále více omezovat autonomii Finska. Tyto spory se výrazně vyostřily po první světové válce, která však samotné Finsko, na rozdíl od většiny evropských států, nijak výrazně nezasáhla. Finsko proto v roce 1917 vyhlásilo nezávislost na Rusku, které ji uznalo. Od roku 1918 bylo Finsko již samostatným

státem. Původně se Finsko mělo stát monarchií, v čele s německým princem Fridrichem Karlem Hessenským jako králem Väinö I. Finským, nicméně díky porážce Německa v první světové válce bylo od této myšlenky upuštěno a Finsko se stalo republikou.

Do druhé světové války se Finsko výrazně nezapojilo, ale vedlo své menší války – zimní a pokračovací proti Sovětskému svazu a laponskou proti Německu. Finsko po válkách skončilo s obrovskými finančními ztrátami za válečné výdaje, mezi které patřily i válečné reparace ve výši 4 miliard Eur. Ty Finsko jako jediný stát opravdu v plné výši uhradilo. To samozřejmě vedlo k obrovské krizi finské ekonomiky, ze které se stát však poměrně rychle vzpamatoval a stal se sociálním státem s vyspělou tržní ekonomikou.

Velmi štědrý sociální systém, který Finsko svým občanům poskytovalo a nadále poskytuje, samozřejmě vyžadoval příjmy schopné pokrýt vysoké vládní výdaje. I přes vysoké zdanění státní dluh stále roste. Zejména veřejné vzdělání a zdravotnictví, na které jsou vydávány nadstandardní % HDP⁹, jsou na velmi vysoké úrovni a jsou poskytovány obyvatelstvu zdarma. To vysvětluje dlouhodobé vysoké zdanění příjmů obyvatelstva, které může v oblasti daně z příjmů přesáhnout až 50% a široký rozsah spotřebních daní. Přesto jsou však Finové v oblasti výběru a platby daní velmi ukáznění, což lze přikládat zejména transparentní, štedré a účelně vynakládané sociální politice, kterou Finsko svým obyvatelům poskytuje. (Mises, 2016)

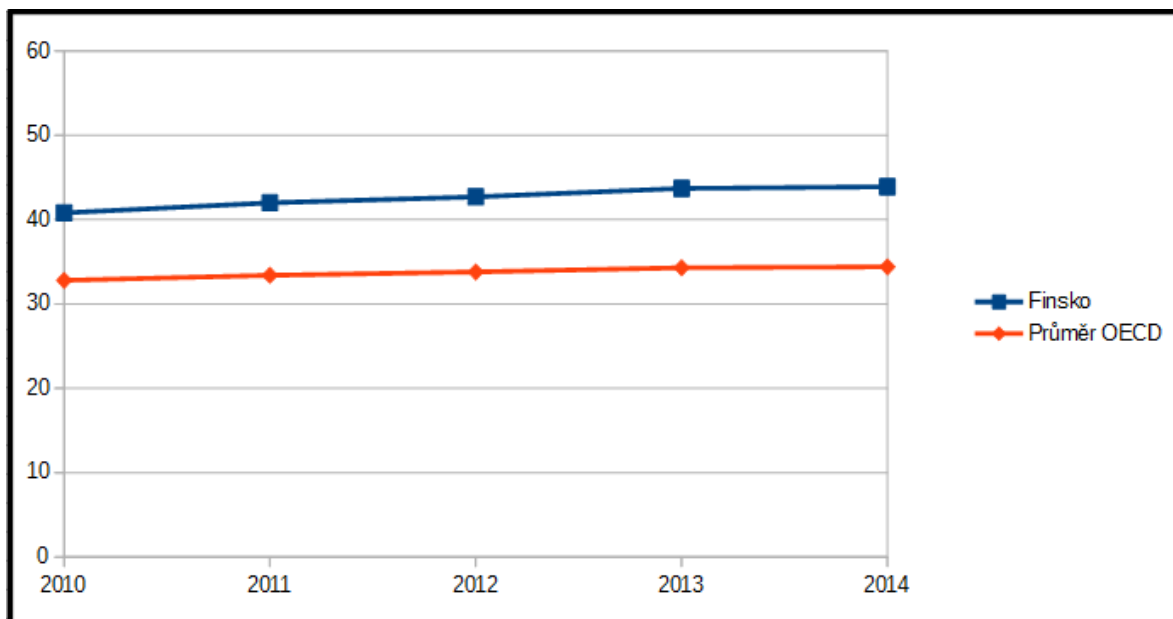
4.2 Daňové ukazatele OECD

Obdobně jako u porovnání v rámci České republiky práce budou v následujícím textu vynechány standardně interpretované makroekonomické údaje s výhradním zaměřením na srovnání zdanění v rámci OECD v roce 2014.

Daňové zatížení Finska vzrostlo o 0,2 procentního bodu z 43,7% na 43,9%. Také průměr v rámci OECD vzrostl stejnou mírou 0,2 procentního bodu na aktuálních 34,4%. V dlouhodobém srovnání mezi roky 2000 a 2014 daňové zatížení ve Finsku kleslo z 45,8% v roce 2000. Při porovnání s dlouhodobým průměrem OECD se míra zdanění ve Finsku dlouhodobě pohybuje nad průměrem zemí OECD, jak ilustruje obrázek 6.

⁹ HDP – hrubý domácí produkt

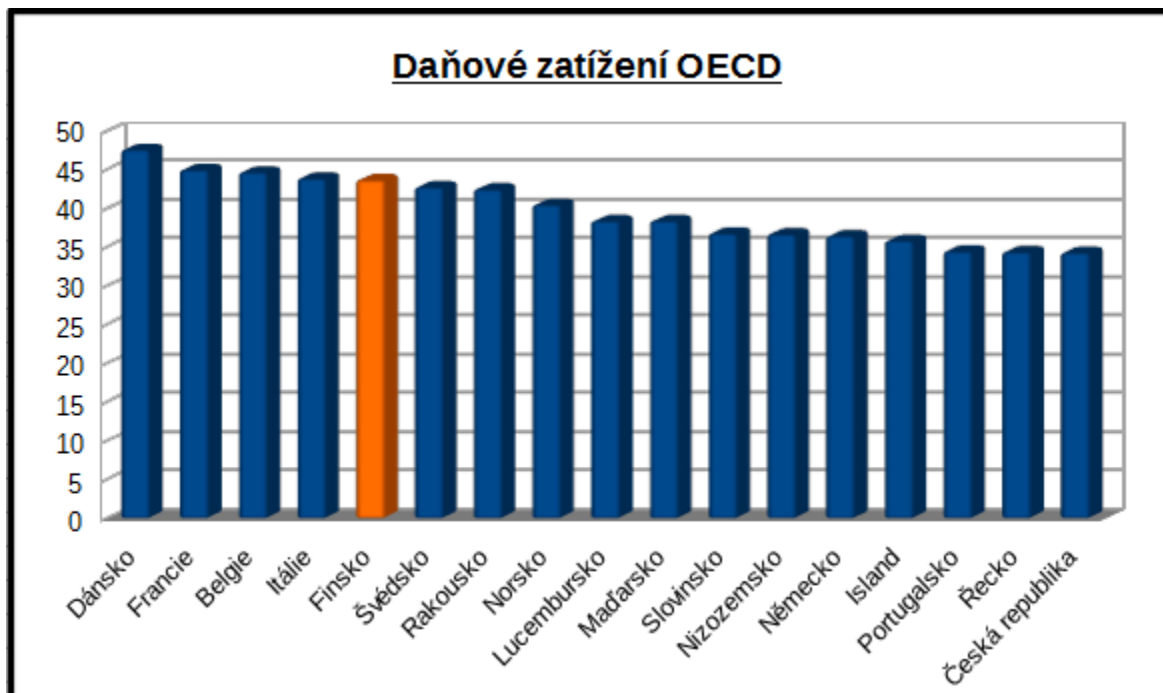
Obrázek 6: Porovnání daňového zatížení Finska a průměru zemí OECD

Zdroj: vlastní zpracování dle statistiky dostupné na oecd.org, 2016

Uvedená míra zdanění umísťuje Finsko na 5. místo ze všech 34 států OECD viz obrázek č. 7.

Obrázek 7: Daňové zatížení v rámci OECD

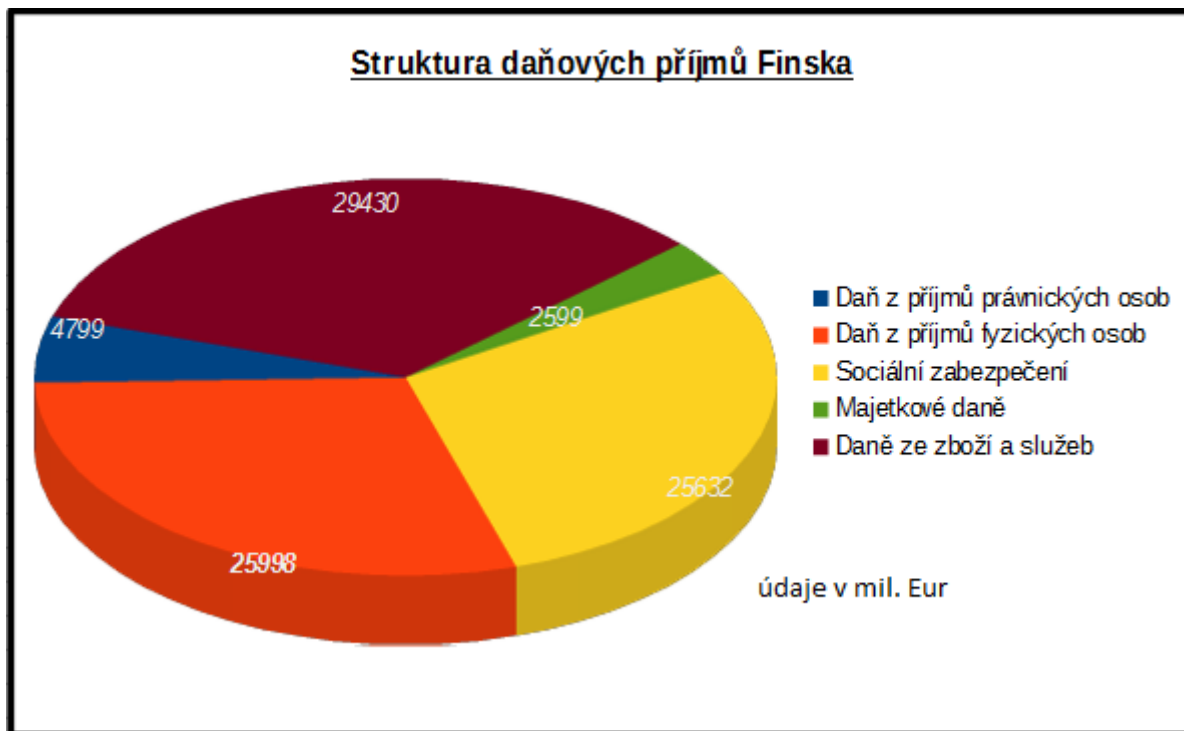

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazu OECD dostupném na oecd.org, 2016

Obrázek č. 8 popisuje strukturu daňových příjmů Finska. Největším daňovým příjmem státního rozpočtu Finska jsou daně ze zboží a služeb, v souhrnu 33% všech příjmů, 21% tvoří DPH. Daň z příjmů fyzických osob a sociální pojištění tvoří shodně 29% podíl příjmů. Daň z příjmů právnických osob činí pouze 5% celkových příjmů a pozemkové daně s 3%.

V mezinárodním srovnání v rámci OECD je zdanění příjmů fyzických osob 9. nejvyšším, zbylé hodnoty jsou průměrné (Finance.cz, 2016).

Obrázek 8: Struktura daňových příjmů ve Finsku

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazu OECD, dostupného na oecd.org, 2016

5. Daňová soustava a metodika daně z příjmů fyzických osob ve Finsku

V následující části bude charakterizována daňová soustava Finska v roce 2015 a metodika zdanění příjmů fyzických osob. Současně bude také prováděna komparace základních aspektů s již uvedenými skutečností platnými v České republice.

5.1 Daňová soustava Finska

Současný daňový systém platný ve Finsku lze spolu s odvody na sociální pojištění charakterizovat jako systém výrazně vysokého zdanění. V porovnání s průměrem Evropské unie je zdanění vysoké, mezi severskými státy je však nejnižší. Tento systém v případě nezaměstnanosti poskytuje velmi kvalitní sociální jistoty ve formě zajištění udržení životní úrovně občanů a je základním pilířem hospodářské politiky státu (Local Finland, 2016). Nicméně v současné době probíhá harmonizace daňového systému v souladu s požadavky Evropské unie a cílem je tedy snížení daňového zatížení obyvatelstva (Jurčík, 2015).

Obdobně jako v České republice jsou daně děleny na přímé a nepřímé. Pravděpodobně nejzásadnějším rozdílem ve správě daně z příjmů fyzických osob jsou oproti České republice dvě části zdaňování příjmů, které Finsko uplatňuje (Široký, 2012).

Jedná se o tyto části:

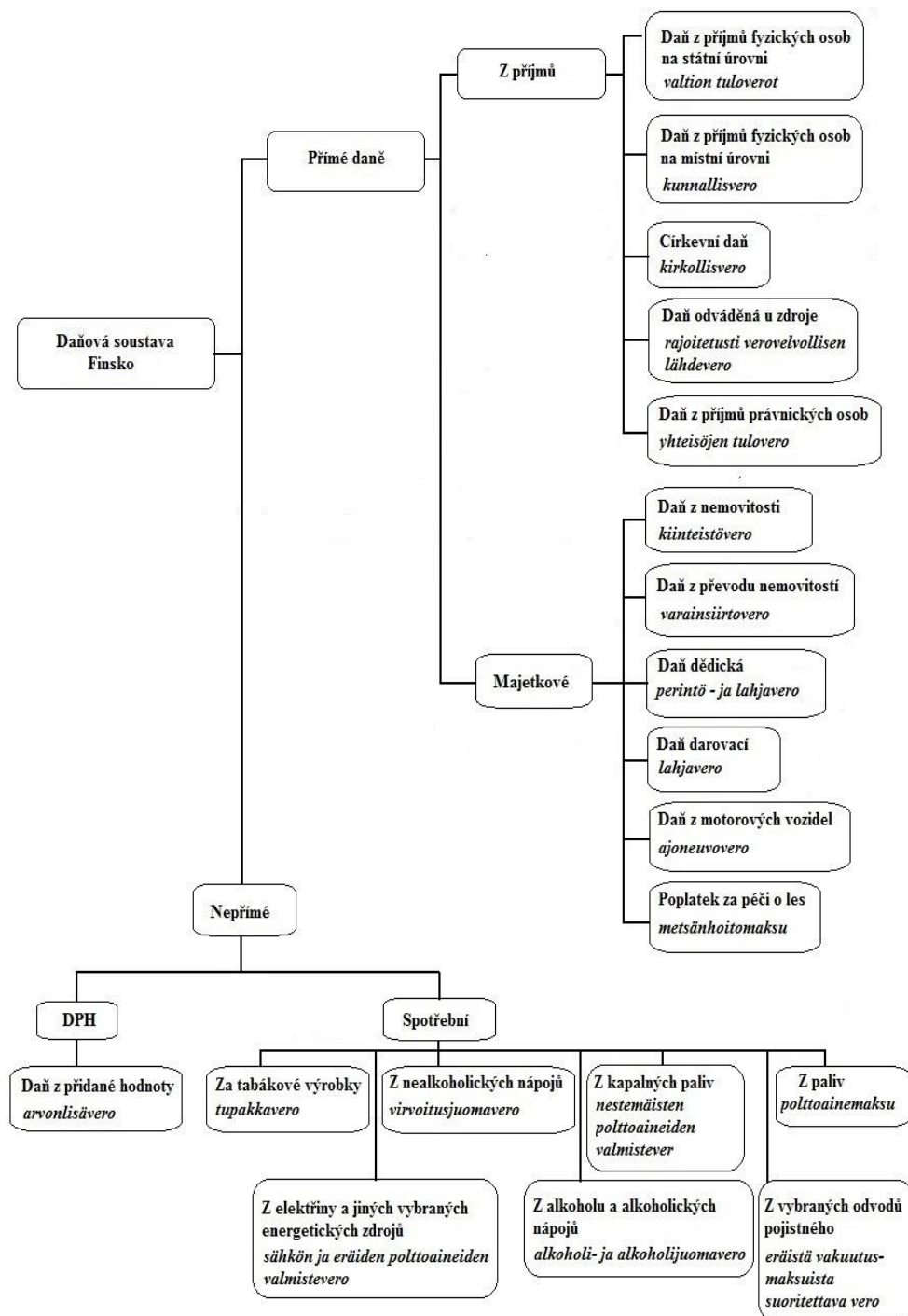
- centrální (státní) úroveň - národní daň,
- místní úroveň - komunální (municipální) daň.

Oblast osobních příjmů, do kterých spadá daň z příjmů fyzických osob, užívá tzv. duálního systému, tedy dělení příjmů na výdělečné příjmy a kapitálové příjmy. Výdělečné příjmy zahrnují příjmy ze zaměstnání a důchody. Kapitálové příjmy jsou vymezeny jako příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku. Výdělečné příjmy podléhají oběma částem daně, naproti tomu kapitálové příjmy pouze centrální úrovni zdanění v pevné sazbě 30% do 30.000 EUR, při vyšší částce 33% (VeroSkatt, 2016).

Národní daň je stanovena progresivně na základě tabulek. Komunální daň určuje konkrétní část, její sazby se různí mezi 16 – 21% (KPMG, 2016).

Daňová soustava se v roce 2015 skládala z těchto přímých a nepřímých daní viz obrázek č. 9.

Obrázek 9: Daňová soustava Finsko

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostat.cz, 2016

5.2 Příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob

Zdaňování příjmů fyzických osob ve Finsku upravuje zákon o daních z příjmů č.1535/1992 (v angličtině *Income Tax Act - ITA, 1535/1992*, ve finštině *Tuloverolaki - TVL, 1535/1992*).

Poplatníkem daně z příjmů ve Finsku se tak stává osoba, která má na území Finska trvalé bydliště nebo pokud se na území Finska zdržuje déle než 6 měsíců a má zdanitelné příjmy. V případě, že se osoba zdržuje ve Finsku méně než 6 měsíců, daní pouze příjmy pocházející z Finska. V tomto případě probíhá zdanění u zdroje, obdoba české srážkové daně, ve výši 35% (VeroSkatt, 2016).

Jak již bylo uvedeno výše, příjmy fyzických osob se dělí na základě duálního systému na:

- příjmy z kapitálu,
- pracovní příjmy.

Příjmy z kapitálu zahrnují:

- a) výnosy z kapitálových investic, zejména dividend,
- b) úroky z akcií,
- c) podíly na kapitálových společnostech,
- d) příjmy tichého společníka z účasti na podnikání jiných,
- e) úroky z vkladů u bank a jiných finančních institucí,
- f) příjmy z pronájmu,
- g) příjmy z životního pojištění a penzijního připojištění.

Příjmy z kapitálu podléhají zdanění pouze na centrální úrovni.

Pracovní příjmy obsahují:

- a) plat,
- b) odměny za práci (benefity typu *Rental money, Christmas money* nebo příspěvky např. na bydlení či stravování, souhrnně označované jako *in-kind benefits*),
- c) příjmy z podnikání,
- d) příjmy ze zemědělství,
- e) další druhy příjmů vyjma příjmů z kapitálu (Valtiovarainministeriö, 2016)

Tyto příjmy podléhají zdanění na centrální i místní úrovni (Nerudová, 2011).

Postup zdanění je následující – prvotně se vytrídí příjmy z kapitálu, následně se všechny ostatní příjmy zdaní jako pracovní příjmy. Pokud zdanitelný příjem poplatníka ve zdaňovacím období nepřesáhne 16.500 EUR (ekvivalent dle kurzu ČNB pro rok 2015 činí 449.955 Kč), daň se neodvádí (BusinessInfo.cz, 2016).

Mezi příjmy osvobozené od daně patří výživné a stipendia (Široký, 2012).

Členové církví odvádějí církevní daň ze svých zdanitelných příjmů ve výši 1-2% dle církve.

5.3 Sazba daně

Finské zdanění příjmů je výrazně progresivní a zahrnuje následující sazby pro příjmy z kapitálu, viz tabulka 1. V tabulkách 2 a 3 jsou uvedeny sazby pro pracovní příjem a to na centrální úrovni – tabulka 2 a na místní úrovni – tabulka 3 (Nordisk eTax, 2016).

Příjmy z kapitálu

Tabulka 1: Sazby daně pro příjmy z kapitálu

	Sazba daně
Příjmy do 30.000 EUR	30%
Příjmy nad 30.000 EUR	33%

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Pracovní příjmy centrální úroveň

Tabulka 2: Sazby národní daně pro pracovní příjmy

Výše příjmu v EUR	Daň z částky spodního limitu sazba v EUR	Daň z rozdílu celkové částky a spodního limitu sazba v %
16.500 – 24.700	8 EUR	6,5%
24.700 – 40.300	541 EUR	17,5%
40.300 – 71.400	3.271 EUR	21,5%
71.400 – 90.000	9.957,50 EUR	29,75%
nad 90.000	15.491 EUR	31,75%

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Pracovní příjmy místní úrovně

každá oblast má určenu svou vlastní sazbu daně, průměrně činí 19,38 %. Dále budou uvedeny příklady několika konkrétních měst.

Tabulka 3: Sazby komunální daně pro zdanění pracovních příjmů

<i>Město</i>	<i>Sazba daně</i>
Helsinky	18,5%
Oulu	19%
Lahti	19,5%
Espoo	18%

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

5.4 Položky snižující základ daně

Obdobně jako v České republice i ve Finsku je systém odpočtů snižujících základ daně. Výrazným rozdílem oproti České republice je možnost aplikace určitých položek snižujících základ daně i od příjmů ze závislé činnosti, tedy zaměstnání. Položky snižující základ daně je nezbytné rozlišovat dle typu příjmu a daně na centrální nebo místní úrovni. Aplikace jednotlivých položek je v rámci výpočtu složitá, položky jsou podmíněny, někdy se vzájemně vylučují, případně se dle výše procentuálně krátí. Podrobněji budou tyto postupy popsány na konkrétních výpočtech (Nerudová, 2011).

Příjmy z kapitálu

- úroky z úvěrů použitých na pořízení nemovitosti pro vlastní bytové potřeby, případně pro účely pronájmu. V případě, že úroky z úvěru jsou větší než samotné příjmy z kapitálu, lze 30% nespotřebované části položky odečíst od základu pracovních příjmů. Maximální hodnota odpočtu je 1.400 EUR, v případě rodiny s jedním dítětem se navyšuje o 400 EUR, v rodině s dvěma a více dětmi o 800 EUR,
- příspěvky na dobrovolné důchodové pojištění max. 5.000 EUR,
- úroky ze studentských půjček garantovaných finskou vládou,
- vzniklá ztráta – lze odečíst v průběhu maximálně 5-ti následujících zdaňovacích období.

Pracovní příjmy

- pro příjmy ze závislé činnosti odpočet tzv. paušálních výdajů ve výši 620 EUR,
- příspěvky odborovým organizacím,
- dary univerzitám a vysokoškolským vzdělávacím institutům, minimálně 850 EUR, maximálně 250.000 EUR,
- základní odpočet v případě neschopnosti platit daň, jedná se zejména o příklady nemoci či ztráty zaměstnání, ve výši 1.400 EUR,
- náklady na dojíždění za podmínky minimálních nákladů 600 EUR v případě nejlevnějšího dopravního prostředku, maximálně 7.000 EUR,
- náklady na zřízení home office,
- na místní úrovni sleva pro poplatníky s nízkými příjmy, při příjmu vyšším než 2.970 EUR po odečtení všech odečitatelných položek činí odpočet 18% z přesahující částky, maximum 2.970 EUR,
- odpočty z penze, na místní 9.140 EUR i centrální úrovni max. 12.540 EUR,
- za studijní granty, maximální výše 2.600 EUR,
- odpočty nákladů na plat – zaplaceného zaměstnaneckého důchodového příspěvku, příspěvku na nezaměstnanost a denní platby v rámci sociálního zabezpečení. Primární odpočet probíhá u daně na státní úrovni, v případě že nelze uplatnit celý odpočet, lze uplatnit proti komunální nebo církevní dani.
- odpočet z příjmů podléhajícího místnímu zdanění. Příjmy mezi hodnotami 2.500 - 7.230 EUR, odpočet činí 51%. Pro příjmy nad 7.230 EUR sazba činí 28%. Maximální výše odpočtu je 3.570 EUR. Při příjmech vyšších než 14.000 EUR se odpočet snižuje o 4,5% z rozdílu částek. Při příjmech vyšších než 93.333 EUR nárok na odpočet zaniká,
- odpočet na nezletilé dítě ve výši 50 EUR, v případě svobodného rodiče 100 EUR. Odpočet lze uplatnit na nejvýše 4 děti. V případě zdanitelného příjmu nad 36.000 EUR se nárok krátí o 1% (Kela, 2016).

Některé z výše uvedených odečitatelných položek jsou uplatňovány automaticky po nahlášení zaměstnavateli či prvotním vyplnění zdaňovací karty. Jedná se o paušální výdaje ze závislé činnosti, základní slevy na místní úrovni, odpočty z penze, úroky ze studentských půjček a za studijní granty. Ostatní nároky musí být doloženy (VeroSkatt, 2016).

5.5 Slevy na dani

Přehled slev na dani, tedy položek odečitatelných přímo ze splatné daně:

- výdaje za služby péče o domácnost – minimální částka je 100 EUR, maximální částka na osobu (nikoli domácnost) činí 2.400 EUR. V případě, že jsou tyto služby placeny formou faktur, lze odečíst 45% jejich ceny. Pokud si poplatník najme zaměstnance na péči o domácnost, může si odečíst 15% jeho platu,
- sleva za invaliditu dle její závažnosti, maximum 115 EUR na centrální úrovni, 440 EUR na místní úrovni,
- výživné na každé dítě ve výši 1/8 nákladů, maximálně 80 EUR, do věku 18 let dítěte,
- základní sleva na dani ve výši 8,6 % pro příjmy nad 2.500 EUR. Lze započítat i proti místní a církevní dani. Maximální výše slevy je 1.025 EUR. Pokud příjmy přesáhnou 33.000 EUR, sleva se snižuje o 1,2%. Při příjmu vyšším než 118.416 EUR zaniká nárok na slevu (Expat Finland, 2016).

Z výše uvedených slev jsou automaticky započítávány slevy za invaliditu, výživné na děti a základní slevy. Výdaje za služby při péči o domácnost se dokládají. (PWC, 2016)

5.6 Správa daně

Primárním rozdílem oproti systému České republiky je skutečnost, že poplatník nepodává daňové přiznání. Daňové přiznání zpracuje příslušný finanční úřad a následně během března nebo dubna ho zašle k odsouhlasení či případnému doplnění tzv. tax card. Přihlášení k této službě probíhá prostřednictvím přihlášení do internet bankingu. Veškeré skutečnosti lze doplnit elektronicky. Daňové přiznání poplatník v případě potřeby doplní a odešle na finanční úřad do data uvedeného na daňovém přiznání – 4. dubna, 4. května nebo 13. května. V případě, že poplatník neučiní žádné úpravy, daňové přiznání se považuje za schválené. Zálohy na daň z příjmů se hradí ve 2 až 12-ti splátkách. Daň je splatná 25. prosince 2016 a 1. února 2017 (pro zdanitelné období 2015). Přeplatky na dani se vrací v průběhu listopadu.

Zásadní rozdíl v porovnání se způsobem zpracovávání daňového přiznání v České republice je, i přes jeho systémovou složitost, jeho výrazně nižší administrativní náročnost pro poplatníky.

Vhodné je také zdůraznit důmyslný systém slev na dani, podporující mezisektorové vládní cíle. Například v případě slevy za výdaje spojené s domácností je tak současně podporována snaha o minimalizaci nelegálního podnikání bez vydávání účtenek, protože pouze na jejich základě lze slevu uplatnit.

6. Komparace případových studií

Případové studie se skládají ze tří částí. V první části budou zpracovány základní statistické hodnoty jednotlivých zemí a to průměrná a minimální mzda poplatníka v České republice a Finsku.

V následující části budou vypočteny dvě modelové situace s fiktivním zadáním. Přepočet vstupních hodnot bude poměrnou hodnotou za využití dalších vhodných statistických údajů.

V třetí části bude proveden výpočet vycházející z reálných údajů na základě spolupráce s vybranou firmou a to na případě externího zaměstnance této firmy, pracujícího také pro finskou firmu, žijícího po část roku ve Finsku. Bude uvedena komparace zdanění v případech rezidentury jednotlivých zemí. Současně bude také přiblížena problematika zamezení dvojího zdanění, včetně legislativních pravidel.

Přestože se tato práce zaměřuje výhradně na samotnou daň z příjmů, ve výpočtech bude pracováno i s odvody na sociální a zdravotní pojištění, které jsou nezbytné pro směrodatný výpočet daňového zatížení vyjádřeného formou daňové kvóty¹⁰.

Jejich hodnoty jsou následující:

Česká republika

- sociální zabezpečení, obsahující pojistné na důchodové zabezpečení, nemocenského pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Celková sazba činí 31,5%, z toho **25 % hradí zaměstnavatel a 6,5 % zaměstnanec**, který hradí pouze pojistné na důchodové zabezpečení. Na zbylých dvou složkách se podílí platbami výhradně zaměstnavatel,
- zdravotní pojištění, jeho odvod činí celkem 13,5 % z vyměřovacího základu. Z této sazby činí **9% odvod zaměstnavatele a 4,5% odvod zaměstnance** (Portál Pohoda, 2016).

¹⁰ Daňová kvóta – makroekonomický ukazatel vyjadřující daňovou zátěž v konkrétní zemi. Daňová kvóta může být jednoduchá – podíl daní a cel/HDP nebo složená – podíl daní, cel a pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení/HDP.

Finsko

- zaměstnanecký důchodový příspěvek (*työeläkemaksu*), jeho celková výše činí 24,70% z pracovního příjmu (bez uplatněných položek snižujících základ daně). Zaměstnavatel hradí 18% z této sazby, **zaměstnanec 5,7 %** do věku 53 let, nad tuto hranici činí příspěvek zaměstnanec 7,2 %,
- příspěvek na nezaměstnanost (*työttömyysvakuutusmaksut*), sazba tohoto příspěvku činí pro zaměstnavatele 0,8% a pro **zaměstnanec 0,65%** , opět z čistého pracovního příjmu zaměstnanec bez odpočtů a slev,
- denní platba v rámci sociálního zabezpečení ve výši 0,78% vyměřovacího základu zaměstnanec,
- zdravotní pojištění, jeho sazba pro zaměstnanec činí 1,32% (Social Insurance Contribution in 2016, 2016).

Finský zaměstnavatel za své zaměstnance odvádí další odvody, na kterých se zaměstnanec nepodílí. Patří mezi ně nemocenské pojištění (2,1%), úrazové pojištění pro zaměstnanec (průměrně 0,9% dle pojišťovací společnosti) a skupinové životní pojištění (průměrně 0,067%) (Swisslife, 2016).

6.1 Komparace statistických hodnot

1. Komparace průměrné mzdy

Pro srovnání této hodnoty v tabulkách č. 4 a č. 5 budou použity údaje za prosinec 2015 z portálu Trading Economics.

Průměrná mzda v České republice a Finsku je hodnotově samozřejmě nesrovnatelná, předmětem této komparace však bude zjištění výše daňového zatížení (ČSÚ, 2016). V příkladech bude proveden výpočet daně z příjmů i pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení a následně budou tyto výsledky porovnány formou jednoduché i složené daňové kvóty (Finance.cz, 2016).

V případových studiích v této části bude pracováno pouze se základními slevami daných zemí. Vzhledem k výše uvedeným slevám, jejichž hranice jsou stanoveny v roční míře, bude uvažováno o ročním výdělku.

Tabulka 4: Výpočet zdanění průměrné mzdy v České republice

Průměrná mzda Česká republika			
	<i>Vyměřovací základ</i>		
1	Hrubý příjem – výše průměrné mzdy		28.152 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců	337.824 Kč
3	Sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	34% z hrubého příjmu	114.860 Kč
4	Základ daně	součet ř.2+ ř.3 zaokrouhlený na celé stovky dolů	452.600 Kč
	<i>Odvody</i>		
5	Příspěvek na sociální zabezpečení	ř.2 x 0,065	21.959 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,045	15.202 Kč
	<i>Výpočet daně</i>		
7	Daň	ř.4 x 0,15	67.890 Kč
	<i>Slevy na dani</i>		
8	Základní sleva na poplatníka		24.840 Kč
9	Výsledná daň	ř.7 – ř.8	43.050 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

V případě výše uvedeného výpočtu zdanění průměrné mzdy v České republice můžeme vidět princip zdaňování příjmů, kdy základ daně tvoří nejen zdanitelné příjmy, ale také pojistné na zdravotní a sociální zabezpečení, tzv. superhrubá mzda, která je celosvětovým unikátem České republiky. Jednoduchý výpočet této superhrubé mzdy je zdanitelný příjem x 1,34 (34% sazby pro zaměstnavatele). Oproti dani jenž je počítána právě z této superhrubé mzdy, jsou odvody, tedy příspěvky na zdravotní a sociální zabezpečení, počítány z ř. 2 tabulky a to z ročních příjmů bez navýšení.

V případě, že poplatník pracuje pouze po část roku, náleží i tak základní sleva na poplatníka v plné výši.

V následujícím případu výpočtu zdanění průměrné mzdy ve Finsku bude pro lepší představu proveden přepočítání do české měny průměrným kurzem dle Pokynu GFŘ D-25, tedy sazbou 1 EUR – 27,27 Kč. Pro potřeby místního zdanění bude uvažováno s průměrnou sazbou ve výši 19,17%. Zaokrouhlování bude prováděno matematicky na celá čísla.

Tabulka 5: Výpočet zdanění průměrné mzdy ve Finsku

Průměrná mzda Finsko				
	<i>Vyměřovací základ</i>		<i>EUR</i>	<i>Kč</i>
1	Hrubý příjem výše průměrné mzdy		3.354 EUR	91.464 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců	40.248 EUR	1.097.563 Kč
	<i>Odvody</i>			
3	Zaměstnanecký důchodový příspěvek	ř.2 x 0,0570	2.294 EUR	62.557 Kč
4	Příspěvek na nezaměstnanost	ř.2 x 0,0065	262 EUR	7.145 Kč
5	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení	ř.2 x 0,0078	314 EUR	8.563 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,0132	531 EUR	14.480 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>			
7	Paušál pro příjmy ze závislé činnosti		620 EUR	16.907 Kč
8	Zaměstnanecký důchodový příspěvek		2.294 EUR	62.557 Kč
9	Příspěvek na nezaměstnanost		262 EUR	7.145 Kč
10	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		314 EUR	8.563 Kč
11	Základní odpočet ze zdan.příjmů v rámci komunálního zdanění	$3.570 - (40.248 - 14.000) \times 0,045$	2.389 EUR	65.148 Kč
	<i>Výpočet daně – národní</i>			

	Základ daně	ř.2-ř.7-ř.8-ř.9-ř.10	36.758 EUR	1.002.391 Kč
12	Daň	$(36.758-24.700) \times 0,175 + 541$	2.651 EUR	72.293 Kč
13	Základní sleva na poplatníka	$1025 - (40248-33000) \times 0,012$	938 EUR	25.579,26 Kč
14	Státní daň po slevě	ř.12 - ř.13	1.713 EUR	46.714 Kč
	<i>Výpočet daně – komunální</i>			
15	Základ daně	ř.2 – ř.11	37.859 EUR	1.032.415 Kč
16	Daň	ř.15 x 0,1917	7.258 EUR	197.926 Kč
17	Komunální daň		7.258 EUR	197.926 Kč
18	Výsledná daň celková	ř.14 + ř.17	8.971 EUR	244.639 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

Jak lze vidět již ze samotné délky výpočtu, určení daně z příjmů a pojistného je výrazně složitější než výpočet prováděný v České republice. Nicméně všechny údaje uvedené ve výpočtu poplatník zanesse na začátku roku na tzv. daňovou kartu (tax card), kterou zašle zaměstnavatel správci daně, který na jejím základě celé přiznání pro poplatníka zpracuje a v této formě mu jej zašle pro potvrzení. Zásadním rozdílem je finské uplatňování slev a odpočtů. Poplatník žádné z těchto slev nemůže uplatnit v průběhu roku u svého zaměstnavatele a platí tedy zálohy na daň z plné sumy zdanitelných příjmů.

Samotný výpočet má následující sekvenci. Ze zdanitelného příjmu jsou vypočteny odvody na zdravotní a sociální pojištění, tedy zaměstnanecký důchodový příspěvek, příspěvek na nezaměstnanost, denní platba v rámci sociálního zabezpečení a zdravotní pojištění dle sazeb uvedených na str. 34. Kromě zdravotního pojištění jsou tyto platby pro výpočet daně z příjmů odčitatelnými položkami od základu daně. Pro doplnění položek snižujících základ daně je vypočtena základní sleva v rámci komunálního zdanění viz str. 31. V tomto případě je vypočtená částka z úhrnu zdanitelných příjmů vyšší než maximální hranice, proto bude počítáno s maximální hodnotou odpočtu 3.570 EUR. Příjmy přesahují hranici 14.000 EUR, rozdíl této hodnoty a celkového úhrnu příjmu je vynásoben sazbou 4,5% a výsledná částka je

odečtena od maximální výše odpočtu.

Pro výpočet národní daně je od sumy příjmů odečten základní paušál 620 EUR a výše uvedené částky plateb na sociální pojištění. Výsledná částka je přiřazena do správné skupiny v tabulce daňových sazeb viz str. 29, v tomto se jedná o skupinu příjmů 24.700 – 40.300 EUR. Z rozdílu základu daně a nižší částky je procentuálně vypočtena daň a přičtena k paušální výši. Na uplatnění slevy je vypočtená státní daň dostačující, proto se žádná sleva nepřevádí. Pro výpočet komunální daně je od celkových příjmů odečtena vypočítaná základní sleva v rámci komunálního zdanění. Výsledná částka je vynásobena příslušnou sazbou dle místa bydliště (v tomto případě průměrnou sazbou).

Určení efektivní sazby daně z příjmů pomocí daňové kvóty přináší přesnější pohled na daňové zatížení poplatníka. Přestože pojistné na sociální a zdravotní pojištění není zákonnou daní, jeho zahrnutí do složené daňové kvóty poskytuje relevantnější výsledky skutečného zdanění příjmů poplatníků, než použití jednoduché daňové kvóty, která je poměrem pouze výsledné daně a příjmu poplatníka.

Daňová kvóta jednoduchá (dále „JDK“):

$$JDK = \frac{\text{výsledná daň}}{\text{zdanitelný příjem}}$$

Daňová kvóta složená (dále „SDK“):

$$SDK = \frac{\text{výsledná daň} + \text{pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení}}{\text{zdanitelný příjem}}$$

V tabulce č. 6 bude provedeno porovnání JDK a SDK obou zemí dle výše provedených výpočtů. Pro lepší orientaci jsou vstupní hodnoty v tabulkách č. 4 a 5 označeny šedou výplní.

Tabulka 6: Srovnání daňových kvót pro průměrné příjmy v ČR a Finsku

	Česká republika	Finsko
JDK	$\frac{43.050}{337.824} = 12,74\%$	$\frac{8.971}{40.248} = 22,29\%$
SDK	$\frac{43.050 + 21.959 + 15.202}{337.824} = 23,74\%$	$\frac{8.971 + 2.294 + 262 + 314 + 531}{40.248} = 30,74\%$

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z uvedeného porovnání lze vyhodnotit, že daňové zatížení poplatníků ve Finsku v podobě složené daňové kvóty, která situaci popisuje nejvěrohodněji, je v případě průměrné mzdy výrazně vyšší než obdobné zatížení poplatníků v České republice. Při vyhodnocení nárůstů daňového zatížení v komparaci jednoduché a složené daňové kvóty lze konstatovat, že pojistné na sociální a zdravotní pojištění zatěžuje poplatníka v České republice téměř stejnou měrou jako daň z příjmů. Potvrzuje to dlouhodobý trend České republiky, kdy jsou povinné odvody výraznou složkou veřejných příjmů. Naproti tomu Finsko plní státní rozpočet zejména daní z příjmů, již přerozdělenou na národní a komunální úroveň.

2. Komparace minimální mzdy

Česká republika má oproti Finsku stanoveny hranice pro minimální mzdu. Pro rok 2015 činí tato hodnota 9.200 Kč dle nařízení vlády č.204/2014 Sb. o minimální mzdě. Výpočet zdanění v rámci České republiky je proveden v tabulce č. 7. Ze států Evropské unie pouze 6 zemí negarantuje vyšší minimální mzdy, jsou to již zmíněné Finsko, dále Švédsko, Dánsko, Rakousko, Kypr a Itálie (Eurostat, 2015)

Aby bylo možné vyhodnotit zdanění tohoto statistického ukazatele, bude pro přepočtení finské minimální mzdy použit poměr k průměrné mzdě. Použití tohoto nástroje umožňuje dosažení relevantnějších výsledků než pouhého použití kurzu cizí měny. Tato metoda bude používána i v dalších výpočtech v rámci této práce. Tabulka č. 8 obsahuje provedený výpočet v rámci Finska.

Postup výpočtů byl podrobně vysvětlen v předchozí modelové situaci 4.1, proto budou dále komentovány pouze způsoby výpočtu nově zahrnutých položek snižující základ daně či slev, případně nově zvolené postupy. Po výpočtové části bude opět proveden výpočet a komparace jednoduché a složené daňové kvóty v každé zemi.

I v tomto případě bude uvažováno pouze o základních slevách, které poplatník čerpá automaticky a není potřeba je dokládat. Pro potřeby komunálního zdanění bude v tabulkách č. 7 a 8 opět pracováno s průměrnou sazbou 19,17%.

Tabulka 7: Zdanění minimální mzdy v ČR

Minimální mzda Česká republika			
	<i>Vyměřovací základ</i>		
1	Hrubý příjem – výše průměrné mzdy		9.200 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců	110.400 Kč
3	Sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	34% z hrubého příjmu	37.536 Kč
4	Základ daně	součet ř.2+ ř.3 zaokrouhlený na celé stovky dolů	147.900 Kč
	<i>Odvody</i>		
5	Příspěvek na sociální zabezpečení	ř.2 x 0,065	7.176 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,045	4.968 Kč
	<i>Výpočet daně</i>		
7	Daň	ř.4 x 0,15	22.185 Kč
	<i>Slevy na dani</i>		
8	Základní sleva na poplatníka		24.840 Kč
9	Výsledná daň	ř.7 – ř.8	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

V případě, kdy je sleva na poplatníky vyšší než daň se výsledná daň rovná nule. Nárok na daňový bonus, tedy „čerpání do minusu“, vzniká pouze z titulu daňového zvýhodnění na vyživované dítě.

Tabulka 8: Zdanění minimální mzdy Finsko

Minimální mzda Finsko				
	<i>Vyměřovací základ</i>		<i>EUR</i>	<i>Kč</i>
1	Hrubý příjem výše průměrné mzdy		1.096 EUR	29.888 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců	13.152 EUR	358.655 Kč
	<i>Odvody</i>			
3	Zaměstnanecký důchodový příspěvek		0 EUR	0 Kč
4	Příspěvek na nezaměstnanost		0 EUR	0 Kč
5	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		0 EUR	0 Kč
6	Zdravotní pojištění		0 EUR	0 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>			
7	Paušál pro příjmy ze závislé činnosti		620 EUR	16.907 Kč
8	Zaměstnanecký důchodový příspěvek		0 EUR	0 Kč
9	Příspěvek na nezaměstnanost		0 EUR	0 Kč
10	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		0 EUR	0 Kč
11	Základní odpočet ze zdan.příjmů v rámci komunálního zdanění	ř.2 x 0,28 max 3.570	3.570 EUR	97.354 Kč
12	Odpočet pro poplatníka s nízkými příjmy	(ř.2-ř.7-ř.11-2.970) x 0,18	1.079 EUR	29.424 Kč
	<i>Výpočet daně – národní</i>			

13	Základ daně		0 EUR	0 Kč
14	Daň	< 16.500 EUR	0 EUR	0 Kč
15	Základní sleva na poplatníka	max 1025	1.025 EUR	27.952 Kč
16	Státní daň po slevě		0 EUR	0 Kč
	<i>Výpočet daně – komunální</i>			
17	Základ daně	ř.2 – ř.7- ř.11-ř.12	7.883 EUR	214.969 Kč
18	Daň	ř.14 x 0,1917	1.511 EUR	41.205 Kč
19	Základní sleva na poplatníka	= ř.15	1.025 EUR	27.952 Kč
20	Komunální daň	ř.18 – ř.19	486 EUR	13.253 Kč
21	Výsledná daň celková	ř.16 + ř.20	486 EUR	13.253 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

Primárním rozdílem zdanění minimální mzdy v České republice a Finsku je absence pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení u finských poplatníků.

Poplatníci v České republice dosáhnou nulové daně prostřednictvím základní slevy na dani, zatímco poplatníci s nízkými příjmy ve Finsku nepodléhají centrálnímu zdanění vůbec, jejich sazba daně na centrální úrovni činí 0%. Kromě již zmíněné absence odvodů, které jsou současně odečitatelnými položkami ze základu daně, Finsko umožňuje poplatníkům odečíst speciální položku pro nízkopříjmové skupiny. Tento odpočet byl blíže v části slev na dani. Tato položka se spolu se základním paušálem pro příjmy ze závislé činnosti a základní slevou v rámci komunálního zdanění odečítá pro potřeby daně z příjmů na místní úrovni od sumy zdanitelných příjmů. Základní slevu na poplatníka, která nemohla být použita proti dani na národní úrovni, lze převést pro uplatnění v komunálním zdanění.

V tabulce 9 bude opět provedeno srovnání jednoduché a složené daňové kvóty pro minimální mzdu na základě výpočtů z tabulek 7 a 8.

Tabulka 9: Srovnání daňových kvót pro minimální mzdu v ČR a Finsku

	Česká republika	Finsko
JDK	$\frac{0}{110.400} = 0\%$	$\frac{486}{13.152} = 3,7\%$
SDK	$\frac{0 + 7.176 + 4.968}{110.400} = 11\%$	$\frac{486}{13.152} = 3,7\%$

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z výsledků efektivní sazby daně můžeme pozorovat při minimální mzdě poplatníka z České republiky výrazný pokles zdanění. V případě složené daňové kvóty se v porovnání s průměrnou mzdou z tabulky 6 hodnota snížila o polovinu, u jednoduché daňové kvóty klesla dokonce na nulu. Z tabulek 6 a 9, které uvádějí porovnání daňových kvót při průměrné a minimální mzdě, lze také velmi dobře vidět dopad na daňové odvody státu při zaměstnávání pracovníků za minimální mzdu a výplatě části mzdy tzv. na ruku (iDNES.cz, 2016). Česká republika se s tímto jevem dlouhodobě potýká zejména v oborech jako je pohostinství či stavebnictví (Aktualne.cz, 2016). Ještě výraznější snížení daňových příjmů plyne v těchto případech ze zkrácení povinných odvodů zaměstnavatele, viz tabulka 4 a 7 ř. 3, podrobné srovnání v tabulce 10:

Tabulka 10: Porovnání sumy odvodů zaměstnavatele při minimální a průměrné mzdě v ČR

	Průměrná mzda	Minimální mzda
Σ povinných odvodů zaměstnavatele	114.860 Kč	37.536 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Finští poplatníci jsou všeobecně v oblasti platby a výběru daní velmi disciplinovaní. Přestože nemají garantovanu minimální mzdu, jakékoli krácení či výplata „bokem“ je ve Finsku společensky nepřijatelné. Tabulka srovnání efektivní daňové sazby zejména formou složené daňové kvóty ukazuje nižší daňové zatížení než u poplatníků v České republice. Důvodem tohoto výsledku je absence odvodů na sociální a zdravotní pojištění, které je naproti tomu v České republice zachováno i v případě minimální mzdy.

6.2 Komparace modelových situací

1. Komparace zdanění běžné rodiny

Zadání této komparace bude vycházet z následujících údajů:

Je uvažována tříčlenná rodina, tedy dva dospělí a jedno dítě ve věku 4 roky. Rodina žije v hlavním městě. Pro splnění podmínky „běžné“ rodiny je jako příjem pracujících členů uvažován medián mezd, v každé zemi její vlastní. Dle údajů Českého statistického úřadu činil medián mezd za čtvrtý kvartál r. 2015 23.745 Kč. Finský medián mezd dle údajů finského statistického úřadu stat.fi činil za čtvrtý kvartál r. 2015 2.954 EUR měsíčně (Statistics Finland, 2016). Matka z důvodu péče o dítě pracuje na poloviční úvazek a její mzda odpovídá ½ mediánu. Dítě navštěvuje zařízení předškolního vzdělávání, za docházku platí rodina v součtu 10.000 Kč ročně. Rodina je členy evangelické luteránské církve, které za rok věnovala dary ve výši 8.000 Kč. Dospělí členové rodiny mají uzavřenu smlouvu o penzijním připojištění, roční částka pro odečet činí 15.000 Kč, rodina má také uzavřeno životní pojištění, nárok na odpočet je ve výši 7.000 Kč. Rodina má hypotéku na dům, zaplacené úroky z ní činí 46.350 Kč. Žena pracuje v místě, muž za práci dojíždí, jeho náklady na dopravu činí 30.000 Kč ročně (2.500 Kč měsíčně). Rodina má paní na úklid domácnosti, která je OSVČ a platí jí 42.000 Kč ročně (3.500 Kč měsíčně).

Zdanění v České republice

Z výše uvedených údajů lze uplatnit tyto odpočty a slevy:

- zaplacené úroky z úvěru,
- odpočet daru církvi,
- příspěvek na penzijní připojištění,
- pojistné za životní pojištění,
- základní sleva na poplatníka,
- daňové zvýhodnění na vyživované dítě,
- sleva za umístění dítěte do zařízení předškolního vzdělávání.

Konkrétní výše položek snižujících základ daně a slev na dani bude vypočtena přímo v tabulce číslo 11. Zaokrouhlení bude prováděno matematicky.

Tabulka 11: Zdanění běžné rodiny ČR

Zdanění běžné rodiny Česká republika			
	<i>Vyměřovací základ</i>		
1	Hrubý příjem – výše průměrné mzdy	1,5 medián mezd	35.618 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců	427.416 Kč
3	Sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	34% z hrubého příjmu	145.321 Kč
4	Základ daně	součet ř.2+ ř.3 zaokrouhlený na celé stovky dolů	572.737 Kč
	<i>Odvody</i>		
5	Příspěvek na sociální zabezpečení	ř.2 x 0,065	27.782 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,045	19.234 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>		
7	Zaplacené úroky z úvěru		46.350 Kč
8	Dar církvi		8.000 Kč
9	Příspěvek na penzijní připojištění	15.000 – 12.000 Kč	3.000 Kč
10	Pojistné na životní pojištění		7.000 Kč
	<i>Základ daně</i>		
11	Základ daně snížený o nezdánitelné položky zaokrouhlený na stovky dolů	ř.4-ř.7-ř.8-ř.9-ř.10	508.300 Kč
	<i>Výpočet daně</i>		
12	Daň	ř.11 x 0,15	76.245 Kč
	<i>Slevy na dani</i>		
13	Základní sleva na poplatníka	24.840 x 2	49.680 Kč
14	Sleva za umístění dítěte	horní limit minimální mzda	9.200 Kč
15	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě		13.404 Kč
16	Výsledná daň	ř.12 – ř.13 – ř.14 – ř.15	3.961 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

Česká republika poplatníkům umožňuje využít v porovnání s Finskem více slev z již vypočtené daně. Zejména zvýhodnění na dítě je poměrově významnější než ve Finsku. V České republice je také větší spektrum možností daňově uznatelných darů, zatímco ve Finsku jsou dary přísně podmíněny určením.

Zdanění ve Finsku

Ze zadání modelového příkladu lze ve Finsku uplatnit tyto položky snižující základ daně a slevy:

- zaplacené úroky z úvěru (za použití poměru 5.766 EUR),
- paušální výdaje pro příjmy ze závislé činnosti,
- náklady na dojíždění (za použití poměru 3.731 EUR),
- zaplacené pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení,
- základní odpočet v rámci komunálního zdanění,
- základní odpočet na nezletilé dítě,
- základní slevu na dani,
- výdaje za péči o domácnost (za použití poměru 5.225 EUR).

Výpočet zdanění běžné rodiny dle zadaných parametrů bude proveden v tabulce 12.

Tabulka 12: Zdanění běžné rodiny Finsko

Zdanění běžné rodiny Finsko				
	<i>Vyměřovací základ</i>		<i>EUR</i>	<i>Kč</i>
1	Hrubý příjem výše průměrné mzdy	1,5 medián mezd	4.431 EUR	120.833 Kč
2	Roční příjem	ř.1 x 12 měsíců Muž – 35.448 EUR Žena – 17.724 EUR	53.172 EUR	1.450.000 Kč
	<i>Odvody</i>			
3	Zaměstnanecký důchodový příspěvek	ř.2 x 0,0570	3.031 EUR	82.655 Kč
4	Příspěvek na nezaměstnanost	ř.2 x 0,0065	346 EUR	9.435 Kč
5	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení	ř.2 x 0,0078	415 EUR	11.317 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,0132	702 EUR	19.144 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>			
7	Paušál pro příjmy ze závislé činnosti	2 x 620	1.240 EUR	33.815 Kč
8	Zaměstnanecký důchodový příspěvek		3.031 EUR	82.655 Kč
9	Příspěvek na nezaměstnanost		346 EUR	9.435 Kč
10	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		415 EUR	11.317 Kč
11	Zaplacené úroky z úvěru	0,3 x 5.766	1.730 EUR	47.177 Kč
12	Základní odpočet ze zdan.příjmů v rámci komunálního zdanění	Muž- 3.570- (35.448- 14.000) x 0,045 = 2.605 Žena- 3570- (17.724- 14.000) x 0,045 = 3.402	6.007 EUR	163.811 Kč
13	Odpočet na nezletilé dítě		50 EUR	1.364 Kč
14	Náklady na dojíždění		3.731 EUR	101.744 Kč

	<i>Výpočet daně – národní</i>			
15	Základ daně	Muž-ř.2muž-ř.7-ř.8-ř.9- ř.10-ř.11-ř.13-ř.14 = 26.791 Žena-ř.2žena-ř.7-ř.8-ř.9- ř.10 = 15.841	30.522 EUR	832.335 Kč
16	Daň	(26.791-24.700) x 0,175 + 541	907 EUR	24.734 Kč
17	Základní sleva na poplatníka		1.025 EUR	27.952 Kč
18	Národní daň po slevě	ř.12 - ř.13	0 EUR	0 Kč
	<i>Výpočet daně – komunální</i>			
19	Základ daně	ř.2 – ř.12	47.165 EUR	1.286.190 Kč
20	Daň	ř.19 x 0,1850	8.726 EUR	237.958 Kč
21	Neuplatněná část slevy ř.17	1025 - 907	118 EUR	3.218 Kč
22	Výdaje za péči o domácnost	5.225 x 0,45	2.351 EUR	64.112 Kč
23	Komunální daň	ř.20 – ř.21 – ř.22	6.257 EUR	170.628 Kč
	<i>Výpočet daně - církevní</i>			
24	Základ daně	ř.2	53.172 EUR	1.450.000 Kč
25	Daň	ř.24 x 0,01	532 EUR	14.508 Kč
26	Výsledná daň celková	ř.18 + ř.23 + ř.25	6.789 EUR	185.136 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

Tento výpočet byl velmi komplikovaný z důvodu křížení pásem sazeb daně z příjmů v rámci národního zdanění a bylo tak nezbytné v části výpočtu pracovat s oddělenými příjmy muže a ženy. Na příkladu lze také vidět několik případů krácení nároku na slevu. Ve výpočtu bylo uplatněno částečné přenesení nároku na základní slevu na poplatníka pro účely komunálního zdanění. V komparaci s Českou republikou finské zdanění umožňuje uplatnění více položek snižujících základ daně, naproti tomu ale méně slev z již vypočítané daně. Současně byl předveden výpočet církevní daně.

V porovnání s průměrnou mzdou po využití odpočtů a slev daňové zatížení ve formě jednoduché i složené daňové kvóty kleslo o téměř 10%, jak lze vidět v tabulce č. 13.

Tabulka 13: Srovnání daňových kvót pro zdanění běžné rodiny v ČR a Finsku

	Česká republika	Finsko
JDK	$\frac{3.961}{427.416} = \mathbf{0,9\%}$	$\frac{6.789}{53.172} = \mathbf{12,76\%}$
SDK	$\frac{3.961 + 27.782 + 19.234}{427.416} = \mathbf{11,9\%}$	$\frac{6.789 + 3031 + 346 + 415 + 702}{53.172} = \mathbf{21,2\%}$

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Jak již bylo zmíněno výše, v porovnání s průměrnou mzdou ve Finsku kleslo v tomto modelovém příkladu daňové zatížení o 10%. V komparaci České republiky a Finska lze stále reflektovat významné rozdíly ve výši zdanění, zejména v případě čisté daně z příjmů.

2. Komparace osoby samostatně výdělečně činné s nadstandardním příjmem

Zadání tohoto případu kalkulovaného v tabulkách č. 14 a 15 bude opět vycházet z části ze známých statistických hodnot a zčásti z fiktivního zadání. Model je následující:

OSVČ se zdanitelným základem z podnikání ve výši pětinasobku průměrné mzdy, dané pro každou zemi dle statistických hodnot. Kapitálové příjmy ve výši 100.000 Kč. Žije v hlavním městě a není členem žádné církve. Ve zdaňovacím období daroval univerzitě částku 150.000 Kč. Za péči o domácnost zaplatil 65.000 Kč za rok úklidové firmě.

Zdanění v České republice

Z výše uvedených údajů lze uplatnit tyto odpočty a slevy:

- odpočet daru univerzitě,
- základní sleva na poplatníka.

Tabulka 14: Zdanění OSVČ Česká republika

OSVČ Česká republika			
	<i>Vyměřovací základ</i>		
1	Základ daně ze samostatné činnosti	5 x 28.152 Kč x 12 měsíců	1.689.120 Kč
2	Základ daně z kapitálového majetku		100.000 Kč
3	Roční příjem	ř.1 + ř.2	1.789.120 Kč
	<i>Odvody</i>		
4	Příspěvek na sociální zabezpečení	(ř.3:2) x 0,292	261.209 Kč
5	Zdravotní pojištění	(ř.3:2) x 0,135	120.764 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>		
6	Dar univerzitě		150.000 Kč
	<i>Základ daně</i>		
7	Základ daně snížený o nezdánitelné položky zaokrouhlený na stovky dolů	ř.3 – ř.7	1.639.100 Kč
	<i>Výpočet daně</i>		
8	Daň	ř.7 x 0,15	245.865 Kč
9	Solidární zvýšení daně	(1.689.100-1.277.328) x 0,07	28.824 Kč
10	Celková daň	ř.8 + ř.9	274.689 Kč
	<i>Slevy na dani</i>		
11	Základní sleva na poplatníka		24.840 Kč
12	Výsledná daň	ř.10 – ř.11	249.849 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

V tomto případě byl předveden výpočet solidárního zvýšení daně, který se týká poplatníků s vysokými příjmy nad 48-násobek průměrné měsíční mzdy. Mimo základních odpočtů byl uplatněn nárok na odpočet daru.

Zdanění ve Finsku

Ze zadání modelového příkladu lze ve Finsku uplatnit tyto položky snižující základ daně a slevy:

- dar univerzitě (za použití poměru 17.870 EUR),
- výdaje za péči o domácnost (za použití poměru 7.744 EUR).

Zadané fiktivní položky v modelu budou přepočteny poměrem.

Tabulka 15: Zdanění OSVČ Finsko

OSVČ Finsko				
	<i>Vyměřovací základ</i>		<i>EUR</i>	<i>Kč</i>
1	Základ daně z pracovních příjmů	5 x 3.354 x 12 měs.	201.240 EUR	5.487.815 Kč
2	Příjem z kapitálu		11.913 EUR	324.868 Kč
3	Roční příjem	ř.1 + ř.2	213.153 EUR	5.812.682 Kč
	<i>Odvody</i>			
4	Důchodový příspěvek OSVČ	ř.3 x 0,237	50.517 EUR	1.377.599 Kč
5	Příspěvek na nezaměstnanost	ř.2 x 0,008	1.705 EUR	46.495 Kč
6	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení	ř.2 x 0,0091	1.940 EUR	52.904 Kč
7	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,0132	2.814 EUR	76.738 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>			
8	Paušál pro příjmy ze závislé činnosti		620 EUR	16.907 Kč
9	Důchodový příspěvek OSVČ		50.517 EUR	1.377.599 Kč
10	Příspěvek na nezaměstnanost		1.705 EUR	46.495 Kč
11	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		1.940 EUR	52.904 Kč
12	Dar univerzitě		17.870 EUR	487.315 Kč
	<i>Výpočet daně – z kapitálu</i>			

13	Základ daně	ř.2	11.913 EUR	324.868 Kč
14	Daň	ř.13 x 0,3	3.574 EUR	97.463 Kč
	<i>Výpočet daně – národní</i>			
15	Základ daně	ř.1-ř.8-ř.9-ř.10-ř.11-ř.12	128.588 EUR	3.506.595 Kč
16	Daň	(128.588-90.000) x 0,3175 + 15.491	27.743 EUR	756.552 Kč
17	Výdaje za péči o domácnost	7.744 x 0,45 max 2400	2.400 EUR	65.448 Kč
18	Národní daň po slevě	ř.16 - ř.17	25.343 EUR	691.104 Kč
	<i>Výpočet daně – komunální</i>			
19	Základ daně	ř.1	201.240 EUR	5.487.815 Kč
20	Daň	ř.14 x 0,1850	37.229 EUR	1.015.235 Kč
21	Výsledná daň celková	ř.14 + ř.18 + ř.20	66.146 EUR	1.803.801 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Komentář k výpočtu

Poplatník vzhledem k výši svých příjmů přichází o možnost uplatnění základního odpočtu v rámci komunálního zdanění a o základní slevu na dani pro poplatníka. V tomto případě dochází také ke změně sazeb odvodů na sociální a zdravotní zabezpečení, a to v případě důchodového příspěvku OSVČ a denní platby v rámci sociálního zabezpečení (Social Insurance Contribution in 2016, 2016). Tabulka 16 jasně potvrzuje progresivní formu zdanění ve Finsku.

Tabulka 16: Srovnání daňových kvót pro vysokopříjmové OSVČ dle zadání v ČR a Finsku

	Česká republika	Finsko
JDK	$\frac{249.849}{1.789.120} = 14\%$	$\frac{66.146}{201.240} = 32,9\%$
SDK	$\frac{249.849 + 261.209 + 120.764}{1.789.120} = 35,3\%$	$\frac{66.146 + 55.517 + 1705 + 1940 + 2814}{201.240} = 61,2\%$

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

6.3 Komparace dle rezidentury

Zadání tohoto modelu vychází ze spolupráce s externím pracovníkem vybrané firmy. Tento pracovník pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná, žije v hlavním městě a poskytuje IT služby jak české, tak finské firmě. Poplatník žil po část roku 2015 ve Finsku. Předmětem této komparace je porovnání efektivní míry zdanění v případě rezidentury v každé ze zemí.

Zadané údaje o fakturaci vycházejí z reálných skutečností a budou proto přepočítány kurzem dle Pokynu GFR D-25, tedy sazbou 1 EUR – 27,27 Kč.

Vstupní hodnoty:

- základ daně z fakturace české firmě v ročním souhrnu 186.500 Kč (kurzový přepočet 6.839 EUR),
- základ daně z fakturace finské firmě v ročním souhrnu 30.840 EUR (kurzový přepočet 841.007 Kč).

Poplatník má nárok pouze na základní slevy a odpočty. Výpočet bude proveden v tabulce 17.

Tabulka 17: Rezidentura Česká republika

Rezidentura Česká republika			
	<i>Vyměřovací základ</i>		
1	Základ daně ze samostatné činnosti	186.500 + 841.007	1.027.507 Kč
	<i>Odvody</i>		
2	Příspěvek na sociální zabezpečení	(ř.1:2) x 0,292	150.016 Kč
3	Zdravotní pojištění	(ř.1:2) x 0,135	69.357 Kč
	<i>Základ daně</i>		
4	Základ daně snížený o nezdánitelné položky zaokrouhlený na stovky dolů		1.027.500 Kč
	<i>Výpočet daně</i>		
5	Daň	ř.4 x 0,15	154.125 Kč

	<i>Slevy na dani</i>		
6	Základní sleva na poplatníka		24.840 Kč
7	Výsledná daň	ř.5 – ř.6	129.285 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Totožná situace v případě rezidentury ve Finsku bude zpracována v tabulce 18

Tabulka 18: Rezidentura Finsko

Rezidentura Finsko				
	<i>Vyměřovací základ</i>		<i>EUR</i>	<i>Kč</i>
1	Základ daně z pracovních příjmů	6.839 + 30.840	37.679 EUR	1.027.506 Kč
2	Roční příjem	ř.1	37.679 EUR	1.027.506 Kč
	<i>Odvody</i>			
3	Důchodový příspěvek OSVČ	ř.2 x 0,237	8.930 EUR	243.521 Kč
4	Příspěvek na nezaměstnanost	ř.2 x 0,008	301 EUR	8.208 Kč
5	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení	ř.2 x 0,0091	343 EUR	9.354 Kč
6	Zdravotní pojištění	ř.2 x 0,0132	497 EUR	13.553 Kč
	<i>Položky snižující základ daně</i>			
7	Paušál pro příjmy ze závislé činnosti		620 EUR	16.907 Kč
8	Důchodový příspěvek OSVČ		8.930 EUR	243.521 Kč
9	Příspěvek na nezaměstnanost		301 EUR	8.208 Kč
10	Denní platba v rámci sociálního zabezpečení		343 EUR	9.354 Kč
11	Základní odpočet ze zdan.příjmů v rámci komunálního zdanění	3.570 – (37.679-14.000) x 0,045	2.504 EUR	68.284 Kč
	<i>Výpočet daně – národní</i>			
12	Základ daně	ř.2-ř.7-ř.8-ř.9-ř.10	27.485 EUR	749.516 Kč

13	Daň	$(27.485-24.700) \times 0,175 + 541$	1.028 EUR	
14	Základní sleva na poplatníka	$1025-(37.679-33000) \times 0,012$	969 EUR	28.034 Kč
15	Národní daň po slevě	ř.13 - ř.14	59 EUR	1.609 Kč
	<i>Výpočet daně – komunální</i>			
16	Základ daně	ř.2 - ř.11	35.175 EUR	959.222 Kč
17	Daň	ř.16 x 0,1850	6.507 EUR	177.446 Kč
18	Výsledná daň celková	ř.15 + ř.17	6.566 EUR	179.055 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Následně bude provedeno vyhodnocení efektivní sazby daně v tabulce 19:

Tabulka 19: Srovnání daňových kvót dle rezidentury v ČR a Finsku

	Česká republika	Finsko
JDK	$\frac{129.285}{1.027.507} = 12,6\%$	$\frac{6.566}{37.679} = 17,4\%$
SDK	$\frac{129.285 + 150.016 + 69.357}{1.027.507} = 33,9\%$	$\frac{6.566 + 8.930 + 301 + 343 + 497}{37.679} = 44,1\%$

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

V tomto případě je nižší daňové zatížení pro poplatníka v České republice. Rozdíl ve složené daňové kvótě činí cca 10%, poplatník by proto mohl zvážit přínosy v sociální oblasti (nezaměstnanost a zejména důchod), které by mu přinášela rezidentura ve Finsku. V dlouhodobém časovém horizontu by se tak mohlo stát zdanění ve Finsku přínosnější.

Pro výběr rezidentury v České republice hovoří nejen nižší efektivní sazba daně z příjmů, ale také možnost uplatnění výdajových paušálů v případě, kdy by to pro poplatníka bylo výhodné.

Problematika zamezení dvojího zdanění

Účelem smluv o zamezení dvojího zdanění je zabránění situaci, kdy je tentýž daňový základ zdaněn ve dvou či více zemích. Smlouva vymezuje rozdělení daňových příjmů mezi stát původu těchto příjmů a stát daňové rezidence poplatníka (Láchová, 2007).

Smlouva upravující zamezení dvojího zdanění byla mezi Českou republikou a Finskem uzavřena 12. 12. 1995 a je vymezena v zákoně 43/1996 Sb. (Vybíhal, Nerudová, 2005).

Smlouva upravuje tyto finské daně:

- daň z příjmů na státní úrovni,
- daň z příjmů korporací,
- daň z příjmů na komunální úrovni,
- církevní daň,
- srážkovou daň u zdroje z úroků,
- srážkovou daň u zdroje z příjmů nerezidentů.

Ve smlouvě jsou upraveny tyto daně České republiky:

- daň z příjmů fyzických osob,
- daň z příjmů právnických osob.

Určení místa kde má poplatník zdanit své příjmy má na základě smlouvy tento postup:

Místo, kde má tato osoba stálý byt > pokud má stálý byt v obou státech, posuzuje se místo střediska osobních zájmů > jestliže středisko osobních zájmů nelze určit, posuzuje se místo, kde se obvykle tato osoba zdržuje > pokud se nezdržuje ani v jednom ze států, posuzuje se stát, jehož je osoba státním příslušníkem > pokud je příslušníkem obou států, stanoví se dohodou.

Ve smlouvě je dále definována stálá provozovna, vymezen způsob zdanění příjmů z nemovitého majetku, zisky podniků, problematika lodní a letecké dopravy, dividend a úroků.

Článek 14 a 15 podrobněji definuje problematiku zdanění příjmů z nezávislých povolání a zaměstnání, které se blíže vztahují k zaměření této práce.

Smlouva vylučuje v čl. 22 odst. 1 a-d dvojí zdanění ve Finsku následovně: *„jestliže rezident Finska pobírá příjem, který může být v souladu s ustanoveními této smlouvy zdaněn v České*

republiky, povolí Finsko s výhradou ustanovení písmene b) snížit částku daně z takového příjmu takové osoby o částku rovnající se dani zaplacené v České republice. Částka, o kterou se daň sníží, však nepřesáhne takovou část daně z příjmu vypočtené před jejím snížením, kterou lze přičíst příjmům, jež mohou být zdaněny v České republice (...)“

Obdobně vylučuje dvojí zdanění Česká republika v čl. 22 odst. 2: „Česká republika může při ukládání daní svým rezidentům zahrnout do základu, ze kterého se takové daně ukládají, příjmy, které mohou být podle ustanovení článků této smlouvy rovněž zdaněny ve Finsku, avšak povolí snížit částku daně vypočtenou z takového základu o částku rovnající se dani zaplacené ve Finsku. Částka, o kterou se daň sníží, však nepřesáhne takovou část české daně vypočtené před jejím snížením, která poměrně připadá na příjmy, které mohou být podle ustanovení této smlouvy zdaněny ve Finsku.“

Tyto skutečnosti se v rámci České republiky vykazují v příloze k Přiznání k dani z příjmů fyzických osob použitím metody zápočtu daně zaplacené v zahraničí.

7. Výsledky dotazníkového šetření

V závěrečné části bude provedeno vyhodnocení, včetně osobního komentáře, zadaného dotazníku k všeobecné problematice a osobním názorům respondentů z České republiky a Finska na problematiku zdanění příjmů fyzických osob v jejich zemi. Přestože se dotazník nemůže srovnávat objemem respondentů se statistickými průzkumy, vhodně doplňuje výpočtovou část a poskytuje náhled na problematiku zdanění příjmů v obou zemích.

Dotazník byl položen celkem 200 respondentům, tedy 100 respondentům v každé zemi. Cílem šetření bylo zjištění využívaných slev a položek snižujících základ daně, názoru respondentů na míru daňového a administrativního zatížení spojeného s daní z příjmů, dále všeobecné povědomí dotazovaných o dani z příjmů a jejich osobní názor na danou problematiku. Dotazníky byly totožné, výjimku samozřejmě tvořily uplatňované slevy a položky snižující základ daně, které jsou v každé zemi odlišné. Plné znění obou dotazníků lze najít v příloze této práce. Pro interpretaci a vyhodnocení dotazníku bylo využito aplikace Vyplňto. Otázky byly upraveny jednotlivě dle potřeby cílů dotazování, některé připouštěly pouze jednu odpověď, u jiných bylo možné vybrat více odpovědí. Návratnost dotazníku činila v případě finských respondentů 66,7 %, u českých respondentů byla návratnost 66,2 %. Dotazník byl mezi respondenty šířen elektronickou formou z důvodu zamezení tendenčnímu výběru dotazovaných. Zpracování výsledků bylo provedeno výše zmíněnou aplikací včetně vyhotovení grafů, které jsou použity v sedmé kapitole.

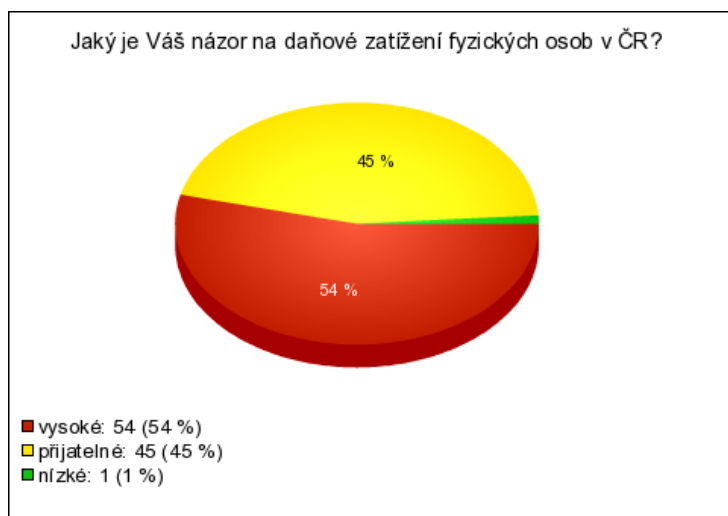
Následně budou interpretovány výsledky dotazování, ve vhodných případech v komparaci obou zemí, doplněné grafy.

Otázka č. 1

Jaký je váš názor na výši daňového zatížení v ČR/Finsku?

Respondenti z České republiky ve více než polovině případů hodnotili daňové zatížení v ČR jako vysoké. Pro 45 % dotazujících je míra zdanění přijatelná, jak ukazuje obrázek 10.

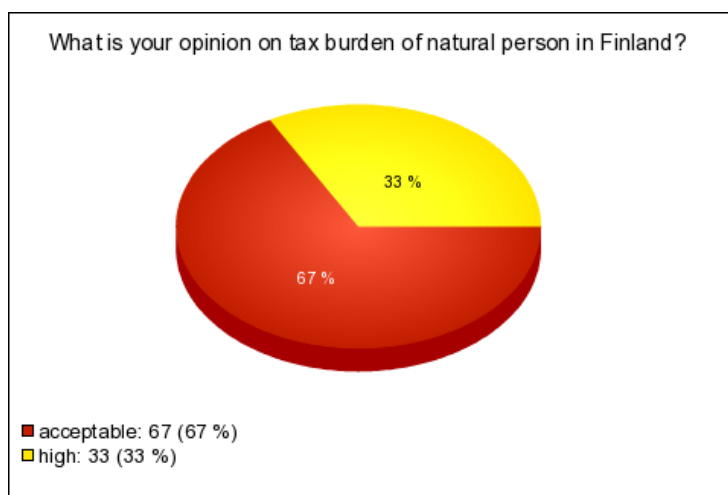
Obrázek 10: Vyhodnocení otázky č.1 Česká republika

Zdroj: aplikace Vyplnto, 2016

Naproti tomu, dle obrázku 11, 67 % finských respondentů hodnotí zdanění příjmů jako přijatelné, přestože míra zdanění je více než o polovinu větší než v České republice.

Obrázek 11: Vyhodnocení otázky č.1 Finsko

Zdroj: aplikace Vyplnto, 2016

Tento výsledek potvrzuje dlouhodobý trend a neduh České republiky. Občané nechtějí platit daně a zdanění považují za vysoké. Tuto skutečnost lze přičítat nesouhlasu občanů se způsobem hospodaření vlád, zejména v sociální oblasti a také mírou korupce v České republice všeobecně, vládní zakázky a politiky nevyjímaje. Částečně se na tomto jevu může promítat také česká povaha, také jako následek komunistického režimu. (iDNES, 2016)

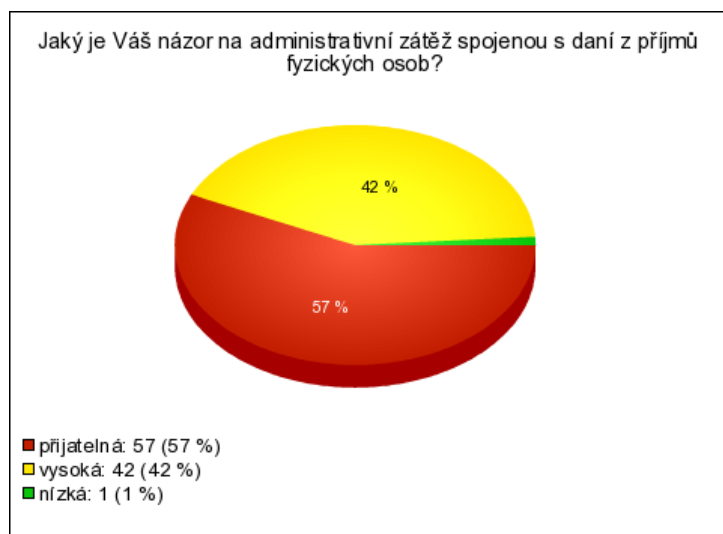
Finové naproti tomu nemají s placením daní větší problémy. Sociální oblast a oblast vzdělávání je v zemi nadstandardně zabezpečena a životní úroveň je velmi dobrá. Na druhou stranu se země i přes vysoký výběr daní, zejména díky svému štědrému sociálnímu systému, pohybuje na hranici bankrotu. (Mises, 2016)

Otázka č. 2

Jaký je Váš názor na administrativní zátěž spojenou s daní z příjmů z fyzických osob?

Více než polovina respondentů z České republiky hodnotí administrativní zátěž spojenou s daní z příjmů jako přijatelnou. Administrativní zátěž je vysoká pro 42 % respondentů, jak ukazuje obrázek 12. Tento výsledek může být ovlivněn častými změnami v legislativě a metodice daně z příjmů, dále také se zaváděním nových opatření sloužících k efektivnějšímu výběru daně, jako jsou kontrolní hlášení a elektronická evidence tržeb, které kladou na podnikatele, jakožto plátce daně z příjmů, vysokou administrativní zátěž.

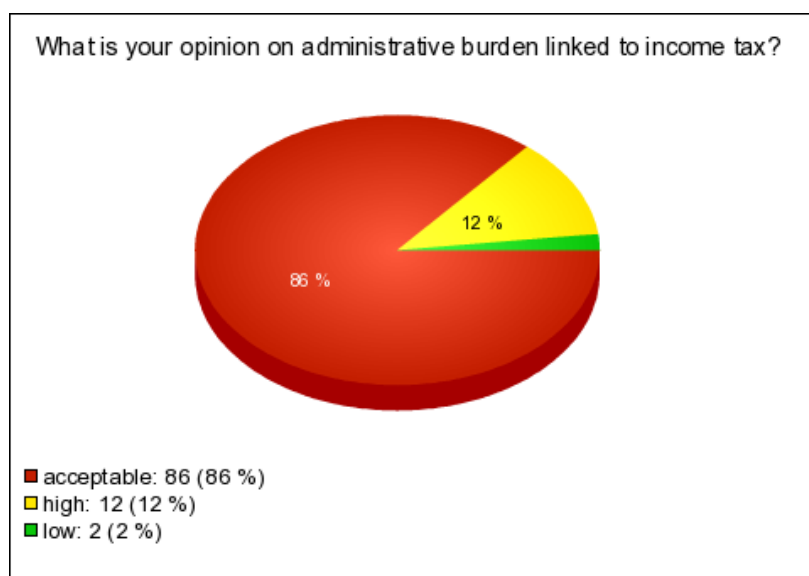
Obrázek 12: Vyhodnocení otázky č.2 Česká republika

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Rozdíl v komparaci názorů na otázku míry administrativní zátěže mezi obyvateli České republiky a Finska je ještě markantnější než v případě první otázky, jak ukazuje obrázek 13. Celých 86 % respondentů hodnotí administrativní zátěž jako přijatelnou. K tomuto výsledku pravděpodobně přispívá i způsob zpracování daňového přiznání, který byl popsán na str. 33, kdy příslušný daňový úřad po skončení zdaňovacího období zašle poplatníkovi již vyplněné daňové přiznání, do kterého je případně nezbytné pouze doplnit nárok na slevy, které musí být doloženy.

Obrázek 13: Vyhodnocení otázky č.2 Finsko

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Otázka č. 3

Jste schopen / schopna zpracovat si přiznání k dani z příjmů fyzických osob sám?

K této otázce uvedlo 69 % respondentů z České republiky, že je schopno si daňové přiznání zpracovat. Celých 31 % respondentů by si daňové přiznání nezvládlo zpracovat.

Ve Finsku je daňové přiznání schopno si samo zpracovat dokonce 75 % respondentů.

Otázka č. 4

Zpracováváte si přiznání k dani z příjmů sám/sama?

V České republice daňové přiznání za poplatníky, kteří mají příjmy pouze ze závislé činnosti, zpracovává zaměstnavatel. Tento způsob je dle očekávání v odpovědích zastoupen druhou největší měrou, téměř srovnatelnou s vlastním zpracováním daňového přiznání. Služeb účetních využívá dle obrázku 14 v České republice 13 % respondentů

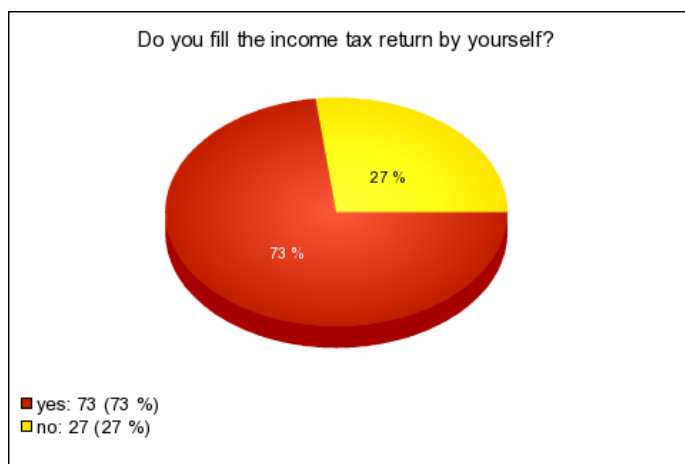
Obrázek 14: *Vyhodnocení otázky č.4 Česká republika*

Zdroj: aplikace *Výplnto*, 2016

Ve Finsku, jak již bylo uvedeno výše, je způsob zpracování jednotný, možnost zpracování od zaměstnavatele nebyla proto vůbec nabízena. Díky tomuto způsobu je, jak lze vidět na obrázku 15, schopno daňové přiznání zpracovat, tedy pouze doplnit, 73 % dotazovaných.

Obrázek 15: *Vyhodnocení otázky č.4 Finsko*

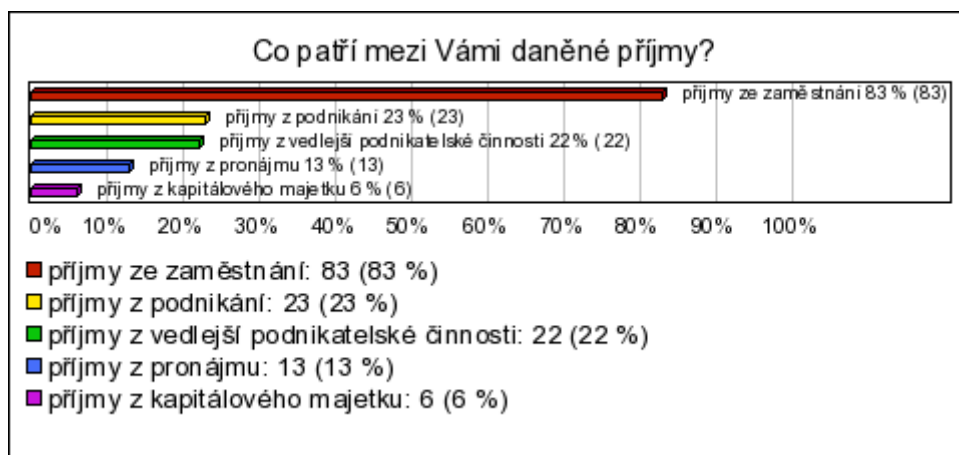
Zdroj: aplikace *Výplnto*, 2016

Otázka č. 5

Co patří mezi Vámi daněné příjmy?

Nejvýznamnějším příjmem ke zdanění respondentů z České republiky jsou daně ze závislé činnosti, a to v 83 % případů. Příjmy z hlavní a vedlejší podnikatelské činnosti jsou zastoupeny téměř shodně s poměrem 23, respektive 22 %, jak ukazuje zpracování na obrázku 16 níže.

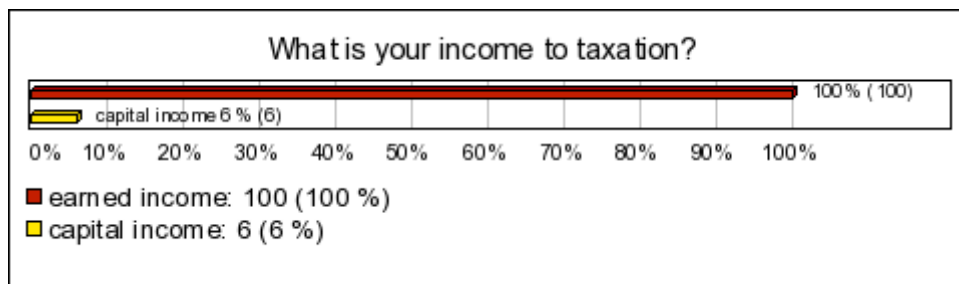
Obrázek 16: Vyhodnocení otázky č.5 Česká republika

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Ve Finsku je dělení příjmů méně diferencované, dle obrázku 17 100 % respondentů daní pracovní příjmy, kapitálové příjmy pouze 6 % dotazovaných.

Obrázek 17: Vyhodnocení otázky č.5 Finsko

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Otázka č.6

Kolik jste v minulém roce zaplatil/a na dani z příjmů fyzických osob?

Jak ukazuje obrázek 18, největší část respondentů v České republice na dani z příjmů zaplatila částku v rozmezí 0 - 15.000 Kč. Daňový bonus čerpalo 21 % respondentů.

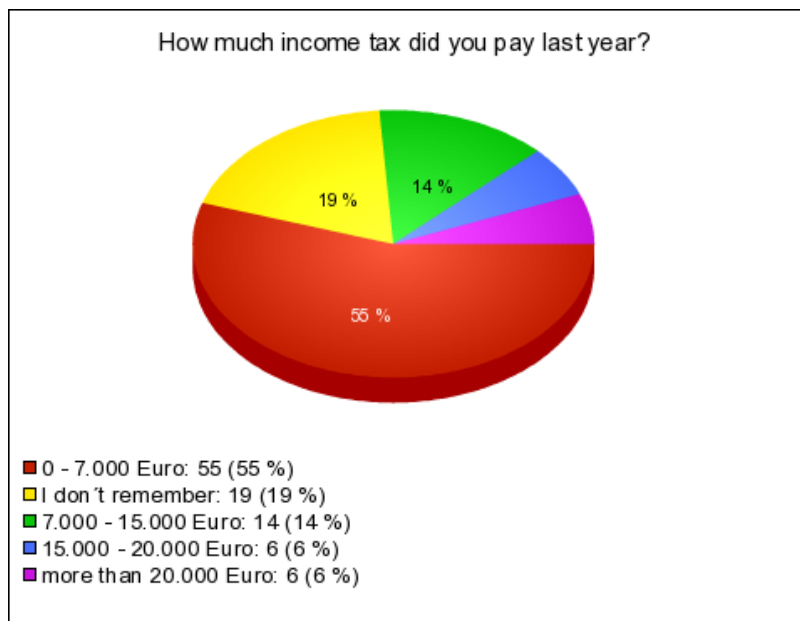
Obrázek 18: Vyhodnocení otázky č.6 Česká republika

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Ve Finsku se daň z příjmů 55 % respondentů pohybovala v rozmezí 0 - 7.000 EUR. Velmi zajímavá je skutečnost, že zhruba podobný a rozhodně nezanedbatelný, počet respondentů v České republice 21 % a ve Finsku 19 % neví, jak velká byla částka, kterou zaplatili na dani z příjmů. Obrázek č. 18 ukazuje situaci v České republice, obrázek č. 19 ve Finsku.

Obrázek 19: Vyhodnocení otázky č.6 Finsko

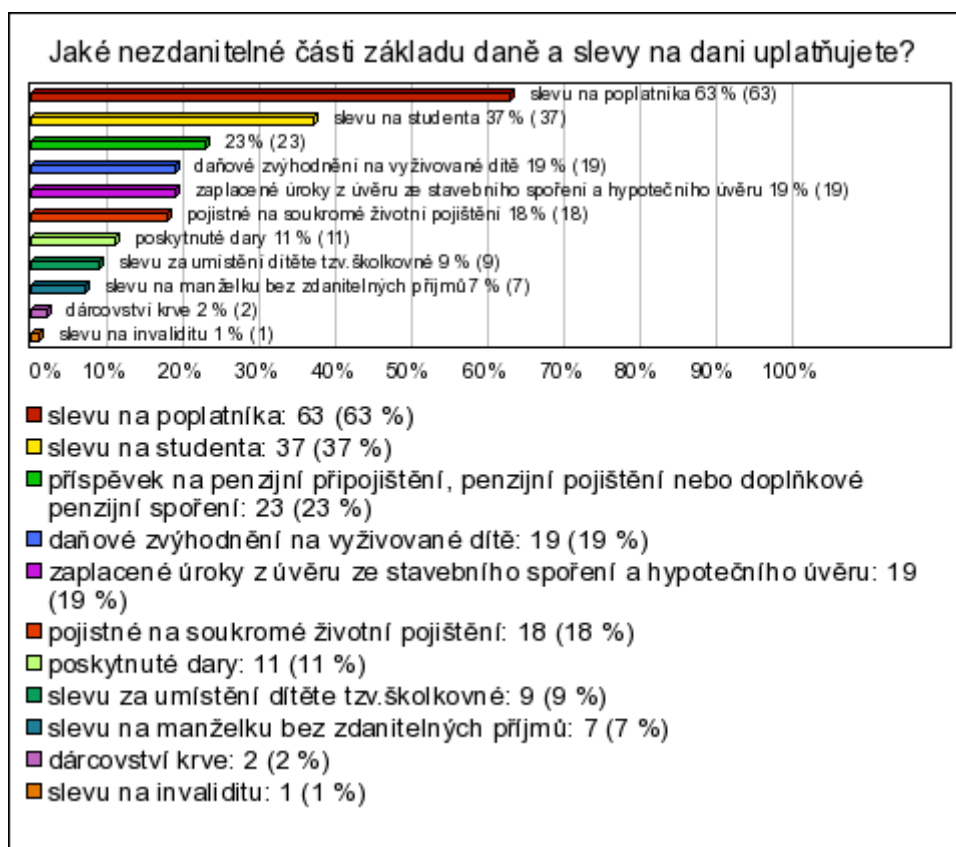
Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Otázka č. 7

Jaké nezdánitelné části základu daně a slevy na dani uplatňujete?

V České republice je samozřejmě nejvíce zastoupenou slevou na dani jediná základní sleva, a to sleva na poplatníka. Z uplatňovaných nezdánitelných částí základu daně je zajímavé vyzdvihnout odečet zaplacených úroků ze stavebního spoření a hypotečního úvěru. Jejich suma tvoří 19 % všech respondentů, jak ilustruje obrázek 20. Tato skutečnost může souviset s úrokovými sazbami u hypoték, které se v minulém období pohybovaly na historickém minimu a mnoho lidí tak hypotéky využilo, někteří i jako investici.

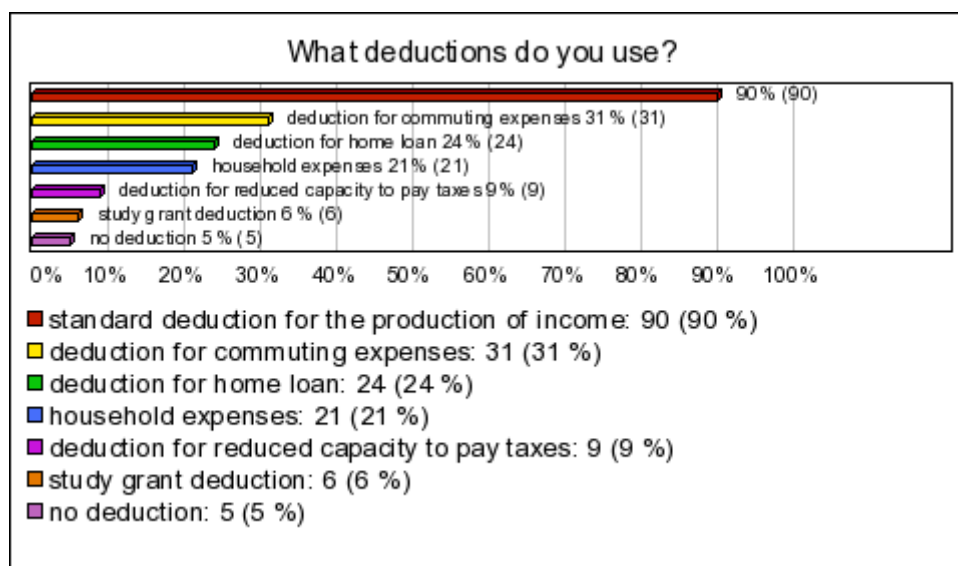
Obrázek 20: Vyhodnocení otázky č.7 Česká republika

Zdroj: aplikace Vyplnto, 2016

I u finských respondentů byla základní sleva nejvíce využívána, a to u 90 % dotazovaných. Druhou nejvíce uplatňovanou slevou byla možnost odečtu nákladů na dojíždění do zaměstnání. Odečet zaplacených úroků z hypotéky využilo 24 % dotazovaných a 21 % respondentů uplatnilo zaplacené výdaje za služby pro domácnost. Odečet v situaci neschopnosti platit daň využilo 9 % respondentů, snížení základu daně na základě udělení studijního grantu 6 % dotazovaných a slevu na invaliditu 5 % respondentů. Podíly jednotlivých slev jsou ukázány na obrázku 21.

Obrázek 21: Vyhodnocení otázky č.7 Finsko

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Otázka č. 8

Považujete výši nezdanitelných částí daně a daňových slev za dostatečnou?

Respondenti v České republice jsou v názoru na tuto otázku rozpolceni. 54 % dotazovaných je považuje za dostatečné, zatímco zbývajících 46 % respondentů nikoli.

Ve Finsku jsou respondenti s možností odečtů a slev více spokojeni. Celých 88 % dotazovaných je považuje za dostatečné, pouze 12% není s jejich výší spokojeno.

Důvod těchto výsledků může souviset s vysvětlením, které bylo navrženo již v otázce č. 1.

Otázka č. 9

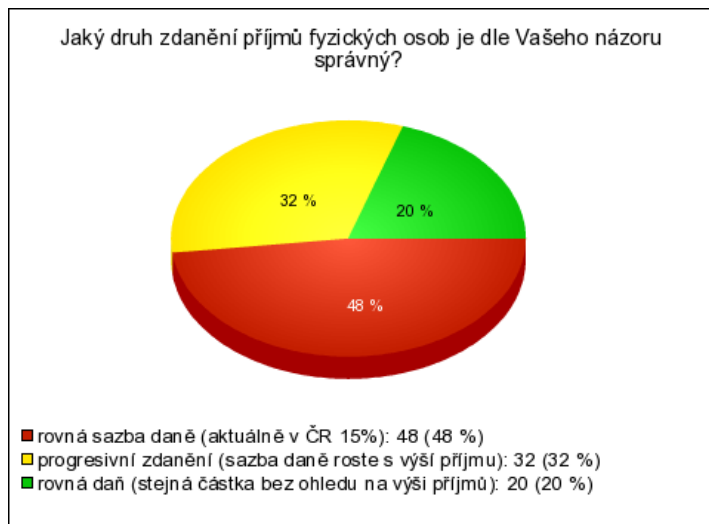
Jaký druh zdanění příjmů fyzických osob je dle Vašeho názoru správný?

Tato otázka poskytla velmi zajímavé výsledky, které plně korespondují zejména s otázkami č. 1 a č. 8.

V České republice považuje téměř polovina dotázaných za správný způsob zdanění příjmů rovnou sazbu daně, tedy situaci, která je nyní platná v České republice. Jak ukazuje graf

na obrázku 22, progresivní zdanění považuje za správné 32 % dotazovaných a 20 % respondentů by uvítalo rovnou daň.

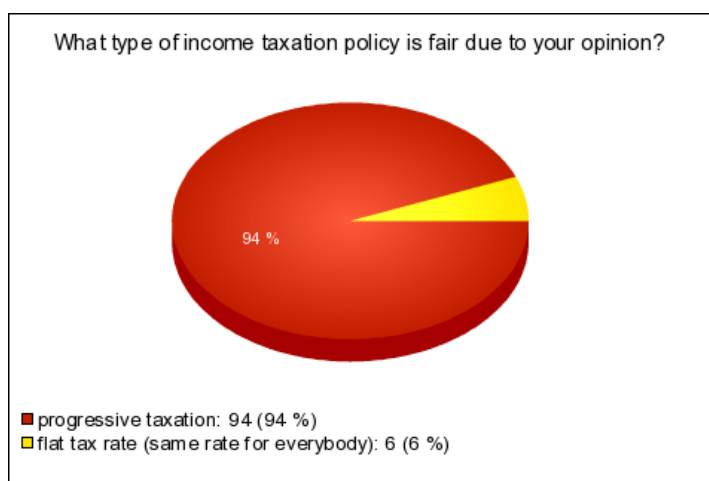
Obrázek 22: Vyhodnocení otázky č.9 Česká republika

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Naproti tomu ve Finsku, celých 94 % dotazovaných považuje za správné progresivní zdanění, tedy způsob, jaký je aktuálně ve Finsku v platnosti. Pro rovnou sazbu daně, tedy způsob aplikovaný v České republice, se vyslovilo pouze 6 % dotazovaných. Podíl odpovědí respondentů ukazuje obrázek 23 níže.

Obrázek 23: Vyhodnocení otázky č.9 Finsko

Zdroj: aplikace Výplnto, 2016

Otázka č. 10

Sledujete aktuality v problematice daně z příjmů fyzických osob?

Výsledky této otázky jsou v obou zemích téměř shodně rozdělené na poloviny. V České republice se 51 % dotazovaných o problematiku zajímá, 49 % respondentů nikoli.

Ve Finsku je poměr velmi podobný, 55 % respondentů se o aktuality zajímá a 45 % dotazovaných tato problematika nezajímá.

Závěr

Primárním cílem této práce byla komparace zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Finsku. Tento úkol byl splněn v šesté kapitole, kdy byla provedena komparace příjmů z několika různých hledisek a pokryla celou škálu daňových možností poplatníka od minimální mzdy, přes běžnou rodinu až po podnikatele s vysokými příjmy. Předmětem práce nebylo pouhé vyčíslení daně, ale také výpočet efektivní daňové sazby, která poskytuje větší vypovídající hodnotu pohledu na situaci zdanění příjmů fyzických osob v obou zemích. Samotné zjištění skutečnosti, že míra zdanění finského poplatníka je vyšší než zdanění v rámci České republiky, samozřejmě nebylo překvapivým výsledkem. Nicméně jednotlivé výpočty poukázaly na některé zajímavé skutečnosti. Například na skutečnost, že v případě minimální mzdy je efektivní daňová sazba ve Finsku nižší než v České republice. Dalším námětem pro zamyšlení může být příklad na zdanění dle rezidentury, kde poplatník v dlouhodobém kontextu může vyhodnotit jako výhodnější zdanění svých příjmů, i přes vyšší sazbu, právě ve Finsku.

Výpočtová část byla doplněna výsledky dotazování, které podpořily některé informace interpretované v teoretické části např. o přístupu poplatníků k míře zdanění v každé ze zemí nebo o administrativní zátěži spojené s daní z příjmů. Na základě těchto postupů lze práci vnímat jako ucelený komplex informací o problematice daně z příjmů včetně praktických příkladů.

V teoretické části byly vymezeny základní informace o metodice, způsobu výpočtu daně z příjmů a také formě výběru daní v obou zemích, stejně jako základní funkce a členění samotných daní. Také byly představeny jednotlivé položky snižující základ daně a slevy na dani, které mohou využívat finští a čeští poplatníci. Byly podrobně popsány jednotlivé kroky výpočtu daňové povinnosti, jež následně sloužily jako východisko pro zpracování praktické části této práce.

Účelem této práce samozřejmě není vynést soud o skutečnosti, ve které zemi je zdanění pro poplatníka lepší. Je nezbytné ji posuzovat v širokém kontextu dalších důležitých informací a to pro každého poplatníka individuálně.

Seznam tabulek

Tabulka 1:Sazby daně pro příjmy z kapitálu	37
Tabulka 2:Sazby národní daně pro pracovní příjmy	37
Tabulka 3:Sazby komunální daně pro zdanění pracovních příjmů	38
Tabulka 4:Výpočet zdanění průměrné mzdy v České republice	44
Tabulka 5:Výpočet zdanění průměrné mzdy ve Finsku	45
Tabulka 6:Srovnání daňových kvót pro průměrné příjmy v ČR a Finsku.....	48
Tabulka 7:Zdanění minimální mzdy v ČR	49
Tabulka 8:Zdanění minimální mzdy Finsko.....	50
Tabulka 9:Srovnání daňových kvót pro minimální mzdu v ČR a Finsku	52
Tabulka 10:Porovnání sumy odvodů zaměstnavatele při minimální a průměrné mzdě v ČR .	52
Tabulka 11:Zdanění běžné rodiny ČR.....	54
Tabulka 12:Zdanění běžné rodiny Finsko	56
Tabulka 13:Srovnání daňových kvót pro zdanění běžné rodiny v ČR a Finsku	58
Tabulka 14:Zdanění OSVČ Česká republika	59
Tabulka 15:Zdanění OSVČ Finsko	60
Tabulka 16:Srovnání daňových kvót pro vysokopříjmové OSVČ dle zadání v ČR a Finsku.	61
Tabulka 17:Rezidentura Česká republika.....	62
Tabulka 18:Rezidentura Finsko.....	63
Tabulka 19:Srovnání daňových kvót dle rezidentury v ČR a Finsku.....	64

Seznam obrázků

Obrázek 1: Lafferova křivka	12
Obrázek 2: Porovnání daňového zatížení ČR a průměru zemí OECD.....	17
Obrázek 3: Daňové zatížení v rámci OECD	18
Obrázek 4: Struktura daňových příjmů České republiky	19
Obrázek 5: Daňová soustava České republiky 2015	22
Obrázek 6: Porovnání daňového zatížení Finska a průměru zemí OECD	32
Obrázek 7: Daňové zatížení v rámci OECD	32
Obrázek 8: Struktura daňových příjmů ve Finsku	33
Obrázek 9: Daňová soustava Finsko	35
Obrázek 10: Vyhodnocení otázky č.1 Česká republika	68
Obrázek 11: Vyhodnocení otázky č.1 Finsko	68
Obrázek 12: Vyhodnocení otázky č.2 Česká republika	69
Obrázek 13: Vyhodnocení otázky č.2 Finsko	70
Obrázek 14: Vyhodnocení otázky č.4 Česká republika	71
Obrázek 15: Vyhodnocení otázky č.4 Finsko	71
Obrázek 16: Vyhodnocení otázky č.5 Česká republika	72
Obrázek 17: Vyhodnocení otázky č.5 Finsko	72
Obrázek 18: Vyhodnocení otázky č.6 Česká republika	73
Obrázek 19: Vyhodnocení otázky č.6 Finsko	74
Obrázek 20: Vyhodnocení otázky č.7 Česká republika	75
Obrázek 21: Vyhodnocení otázky č.7 Finsko	76
Obrázek 22: Vyhodnocení otázky č.9 Česká republika	77
Obrázek 23: Vyhodnocení otázky č.9 Finsko	77

Seznam použitých zkratk

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

GFŘ – Generální finanční ředitelství

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

ZDP – Zákon o daních z příjmů

Seznam použité literatury

DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů 2015: přehledy, daňové a účetní tabulky: právní stav k 1. 1. 2015*. Praha: Grada, 2015, Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-5435-2.

GRÚŇ, Lubomír. *Vybrané kapitoly z historie daní, poplatků a cla*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0867-8.

HEJKALOVÁ, Markéta. *Finsko*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. Stručná historie států. ISBN 80-7277-207-4.

JURČÍK, Radek. *Daňové systémy v České republice a v mezinárodním srovnání se zaměřením na aktuální trendy*. Vydání: první. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-176-4.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-320-1. *Modelová smlouva o zamezení dvojího zdanění příjmů a majetku: stručná verze : 17. července 2008*. Vyd. 1. české. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-480-2.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Daňová řada (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-695-0.

PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přeprac. vyd. Plzeň: Nava, 2011. ISBN 978-80-7211-395-8.

PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: s komentářem 2014 : zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2014, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2014, vyhlášky a nařízení vlády, pokyny a sdělení MF ČR a GFŘ, judikatura*. 14. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2014. Daně (ANAG). ISBN 978-80-7263-867-3.

PRUŠVIC, David. Porovnání výběru pojistného a daní: projekt výzkumu č. HR 149/06 (smlouva č. GK MPSV-01-140/06). 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 145, 8 s. ISBN 978-80-87007-99-0

RADVAN, Michal. *Daně a správa daní: [bakalářský studijní program]*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7746-1.

RIEGEL, Karel. *Ekonomická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1185-0.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie*. 1. vyd. Překlad Michal Mejstřík. Ilustrace Martina Procházková, Blanka Dvořáková. Praha: Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0192-4. SOBĚHART, Radek. *Hospodářské dějiny Československa 1918-1992*. Praha: Setoutbooks.cz, 2013. ISBN 978-80-86277-76-9.

SOJKA, Vlastimil. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. Daňová řada. ISBN 80-7357-160-9.

STARÝ, Marek. *Dějiny daní a poplatků*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. ISBN 978-80-87109-15-1.

STIBŮRKOVÁ, Jana. *Daně a daňové poradenství II.: daň z příjmů fyzických osob*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009, 52 s. ISBN 978-80-7314-170-7

ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7478-785-0.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 27 členských států EU a Chorvatska : legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SD : odraz ekonomické krize v daňové politice EU*. 5., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9.

ŠOUŠA, Jiří. *Obecní majetek v Čechách 1848-1938: základy právní úpravy a vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848-1938*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1497-7.

URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-724-9.

VYBÍHAL, Václav a Danuše NERUDOVÁ. *Mezinárodní zdanění*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. ISBN 80-7157-907-6.

ZAJÍČKOVÁ, Miroslava, Radim BOHÁČ a Igor VEČEŘ. *Základ daně z příjmů a DPH ve vybraných státech EU z pohledu daňové harmonizace*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-21-2

Seznam použitých elektronických zdrojů

Antonie Doležalová. *IDNES.cz. Zprávy: Nechut' platit daně máme v genech.* [online]. 05.09.2009 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nechut-platit-dane-mame-v-genech-nedostal-je-z-nas-cisar-pan-ani-masaryk-1z2-/zpr_archiv.aspx?c=A091204_173319_kavarna_bos

Bc. Kateřina Kandlerová. *Odvody sociálního a zdravotního pojištění ze mzdy. Portál Pohoda.* [online]. 22.07.2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/mzdy-a-prace/odvody-zamestnavatele-na-socialnim-a-zdravotnim-po/>

Benefits and services. *Kela.* [online]. 22.10.2012 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.kela.fi/web/en/benefits-and-services>

Daňové kvóty. *Finance.cz.* [online]. 25.06.2001 [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/17295-danove-kvoty/>

Eva Sovová. *Nízká mzda a peníze bokem! Co riskujete, když kývnete na nabídku.. iDNES.cz.* [online]. 24.09.2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/penize-na-ruku-od-zamestnavatele-d4o-/viteze.aspx?c=A150922_153345_sporeni_sov

Finland average monthly earnings. *Trading Economics.* [online]. 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/finland/wages>

Finland – Income tax. *KPMG.* [online]. 26.02.2014 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/insights/2011/12/finland-income-tax.html>

Finland – Individual Deduction. *PWC.* [online]. 18.01.2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Finland-Individual-Deductions>

Finland. *Swiss Life*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z:

https://www.swisslife.com/content/dam/id_corporateclients/downloads/ebrm/Finland.pdf

Index of Wage and Salary Earnings. *Statistics Finland*. [online]. 04.02.2016 [cit. 2016-03-25].

Dostupné z: http://www.stat.fi/til/ati/2015/04/ati_2015_04_2016-02-04_tie_001_en.html

Kaj Grussner. Ludwig von Mises Institut Česko & Slovensko. *Finský stát blahobytu na pokraji bankrotu*. [online]. 31.08.2010 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:

<http://www.mises.cz/clanky/finsky-stat-blahobytu-na-pokraji-bankrotu-58.aspx>

Municipal Finances. *Local Finland*. [online]. 17.02.2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z:

<http://www.localfinland.fi/en/authorities/municipal-finances/Pages/default.aspx>

OECD Better Life index. *OECD*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z:

<http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/income/>

OECD. *OECD Tax database : Explanatory Annex*. [online]. květen 2014 [cit. 2016-03-28].

Dostupné z: http://www.oecd.org/ctp/tax-policy/Personal-Income-Tax-rates_Explanatory-Annex-2014.pdf

Petr Gola. OECD: Kde je daňové zatížení nejvyšší?. *Finance.cz*. [online]. 28.12.2009 [cit.

2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/246353-oecd-kde-je-danove-zatizeni-nejvyssi/>

Pravidla pro podnikání ve Finsku. *BusinessInfo.cz*. [online]. 05.02.2009 [cit. 2016-03-27].

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pravidla-pro-podnikani-ve-finsku-5435.html>

Private sector monthly salaries. *Statistics Finland*. [online]. 26.08.2013 [cit. 2016-03-29].

Dostupné z: http://www.stat.fi/meta/til/yskp_en.html

Průměrné mzdy – 4.čtvrtletí 2015. *Český statistický úřad*. [online]. 11.03.2016 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2015>

Social Insurance Contribution in 2016. *Elo*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.elo.fi/~media/files/vakuuttaminen%20esitteet/social%20insurance%20contributions.ashx>

Statistika minimálních mezd. *Eurostat – Statistics explained*. [online]. únor 2015 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Minimum_wage_statistics/cs

Structure of earnings 2013. *Statistics Finland*. [online]. 14.10.2014 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://www.stat.fi/til/pru/2013/pru_2013_2014-10-14_tie_001_en.html

Stuart Allt. Taxation in Finland. *Expatriate Finland*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: http://www.expatriate-finland.com/living_in_finland/tax.html

Tax rates Finland. *Nordisk eTax*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://www.nordisketax.net/main.asp?url=files/suo/eng/i07.asp>

Taxation of earned income. *Valtiovarainministeriö - Ministry of Finance*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://vm.fi/en/taxation-of-earned-income>

Tereza Holanová. Komu nejvíc roste výplata? Polepšili si nejhůře placení lidé. . *Aktualne.cz*. [online]. 11.08.2015 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/finance/komu-nejvic-roste-vyplata-polepsili-si-nejhure-placeni-lide/r~eac3447e3b5d11e5a80c0025900fea04/>

VeroSkatt. Individuals. *Finnish Tax administration*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-24].

Dostupné z: <https://www.vero.fi/en-US/Individuals>

VeroSkatt. Automatically granted deductions. *Finnish Tax administration*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-27].

Dostupné z: [http://www.vero.fi/en-](http://www.vero.fi/en-US/Individuals/Deductions/Automatically_granted_deductions%2835221%29)

[US/Individuals/Deductions/Automatically_granted_deductions%2835221%29](http://www.vero.fi/en-US/Individuals/Deductions/Automatically_granted_deductions%2835221%29)

VeroSkatt. Deductions you must claim . *Finnish Tax administration*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-27].

Dostupné z: [https://www.vero.fi/en-](https://www.vero.fi/en-US/Individuals/Deductions/Deductions_you_must_claim%2835230%29)

[US/Individuals/Deductions/Deductions_you_must_claim%2835230%29](https://www.vero.fi/en-US/Individuals/Deductions/Deductions_you_must_claim%2835230%29)

Seznam příloh

Příloha A: Vzor finského daňového přiznání vyplněného příslušným finančním úřadem

Příloha B: Dotazník pro respondenty z ČR

Příloha C: Dotazník pro respondenty z Finska

Příloha A

ERITTELYOSA 2013

ILMOITUSOSAN ESITÄYTETY TIEDOT

1 ANSIOTULOT

1.1 Palkat ja luontoisedut

Oulun TP Asennus ja Huolto Oy Omistajayrittäjän palkka päätoimesta	20 250,00
Luontoisetujen määrä	322,00
Ennakkonpidätys	4 211,02

Asunto Oy Onkitie Sivutoimen palkka Ennakkonpidätys	1 540,00 756,00
Pakolliset eläke- ja työttömyys- vakuutusmaksut	41,20

Onet Finland Oy Omistajayrittäjän palkka sivutoimesta Ennakkonpidätys	142,00 44,73
Pakolliset eläke- ja työttömyys- vakuutusmaksut	7,31

1.3 Etuudet

Kansaneläkelaitos Päivä- ja äitiysraha yms Ennakkonpidätys	725,04 163,13
--	------------------

3 ANSIOTULOISTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

3.1 Työmarkkinajärj. jäsenmaksut / työttömyyskassamaksut Suomen Yrittäjien Työttömyysk	312,04
--	--------

5 OSINGOT JA OSUUSPÄÄOMAN KOROT

5.2 Muista yhtiöistä

Oulun TP Asennus ja Huolto Oy Osingon määrä	1 230,00
Osakkeiden lukumäärä	100
Nostettavissa	26.04.2013
Matemaattinen arvo/osake	136,663
Ansiotulo-osuus	0,03
Pääomatulo-osuus	1 229,97

14.1 Varat

Kiinteistöt: 698-408-0063-0045-3 osuus maapohjasta	1/1
--	-----

Osakehuoneistot: Asunto Oy Onkitie osuus	E25 60/100
--	---------------

MUUT TIEDOT

Puoliso 31.12.2013

Alaikäisten lasten lukumäärä	1
------------------------------	---

Säilytä tämä erittelyosa

mä erittelyosa

Příloha B

Dotazník - ČR

1. Jaký je Váš názor na daňové zatížení fyzických osob v ČR?
 - vysoké
 - přijatelné
 - nízké

2. Jaký je Váš názor na administrativní zátěž spojenou s daní z příjmů fyzických osob?
 - vysoká
 - přijatelná
 - nízká

3. Jste schopen zpracovat si přiznání k dani z příjmů fyzických osob sám?
 - ano
 - ne

4. Zpracováváte si přiznání k dani z příjmů fyzických osob sám?
 - ano
 - ne, přiznání za mě zpracovává zaměstnavatel
 - ne, přiznání za mě zpracovává účetní

5. Co patří mezi Vámi daněné příjmy? (na výběr více možností)
 - příjmy ze zaměstnání
 - příjmy z vedlejší podnikatelské činnosti
 - příjmy z podnikání
 - příjmy z pronájmu
 - příjmy z kapitálového majetku

6. Kolik jste v uplynulém roce zaplatil na dani z příjmů fyzických osob?
 - čerpal jsem daňový bonus
 - 0 – 15.000 Kč
 - 15.000 – 30.000 Kč
 - více než 30.000 Kč
 - nevím

7. Jaké nezdanielné části základu daně a slevy na dani uplatňujete? (na výběr více možností)

- poskytnuté dary
- zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření a hypotečního úvěru
- příspěvek na penzijní připojištění, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření
- pojistné na soukromé životní pojištění
- slevu na poplatníka
- slevu na manželku bez zdanitelných příjmů
- slevu na invaliditu
- slevu na studenta
- slevu za umístění dítěte (školkovně)
- daňové zvýhodnění na vyživované dítě

8. Považujete výši nezdanielných částí základu daně a daňových slev za dostatečnou?

- ano
- ne

9. Jaký druh zdanění je dle Vašeho názoru správný?

- rovná sazba daně (viz aktuálně v ČR 15%)
- progresivní (sazba daně roste s výší příjmu)
- rovná daň (všichni platí stejnou částku bez ohledu na výši příjmů)

10. Sledujete aktuality v problematice daně z příjmů fyzických osob?

- ano
- ne

Příloha C

Questionnaire - Finland

1. What is your opinion on tax burden of natural person in Finland?

- high
- acceptable
- low

2. What is your opinion on administrative burden linked to income tax?

- high
- acceptable
- low

3. Are you able to fill income tax return by yourself?

- yea
- no

4. Do you fill the income tax return by yourself?

- yes
- no

5. What is your income to taxation?

- earned income
- capital income

6. How much income tax did you pay last year?

- 0 – 7.000 EUR
- 7.000 – 15.000 EUR
- 15.000 – 20.000 EUR
- more than 20.000 EUR
- I don't remember

7. What deductions do you use?

- **standard deduction for the production of income**
- **deduction for disability**
- **study grant deduction**
- **deduction for commuting expenses**
- **household expenses**
- **deduction for reduced capacity to pay taxes**
- **deduction for temporary accommodation in another district because of your work**
- **tax credit for child maintenance**
- **deduction for home loan**
- **donations**
- **no deduction**

8. Do you think the amount of these deductions is adequate?

- yes
- no

9. What type of income taxation policy is fair due to your opinion?

- **flat tax rate (same rate for everybody)**
- **equal tax (same amount for everybody)**
- **progressive taxation**

10. Are you interested in income taxation topic?

- yes
- no

Abstrakt

ŠKRDLANTOVÁ, Petra. *Zdanění příjmů fyzických osob v České republice a Finsku*. Plzeň, 2016. 90 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: daň z příjmů fyzických osob, daňová zátěž, komparace zdanění, Finsko

Tato bakalářská práce se zaměřuje na komparaci daňové zátěže poplatníků v České republice a Finsku. Cílem práce je popsat metodiku a způsob zdanění příjmů fyzických osob v každém ze států a také provedení samotných výpočtů na specifických příkladech. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vymezeny základní funkce daní a také historický vývoj daně z příjmů fyzických osob v České republice a Finsku. Následuje metodika a legislativa obou zemí, která poskytuje východiska pro výpočtovou část. V praktické části následují tři druhy výpočtů, jejich komparace a vlastní komentář. Součástí jsou také stručné informace o problematice zamezení dvojího zdanění. Výpočtovou část doplňuje vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření. V závěru práce je provedeno shrnutí zjištěných teoretických i praktických skutečností.

Abstract

ŠKRDLANTOVÁ, Petra. *The taxation of natural persons in the Czech Republic and Finland*. Plzeň, 2016. 90 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: natural person income tax, tax burden, tax comparison, Finland

The Bachelor's thesis is focused on the comparison of the taxpayers tax burden in the Czech Republic and Finland. The aim of this thesis is to describe the methodology and the form of taxation of natural person in both of the states as well as to perform specific calculations themselves. The thesis is divided into two parts - theoretical and practical. In the theoretical part there are defined basic functions of the taxation and the history of the natural person income tax in the Czech Republic and Finland. Methodology and legislation of both of the states follows which provides the basis for the calculation part. In the practical part there are three kinds of calculations, their comparison and personal comments. Brief summary of the prevention of double taxation is also included. Calculation part is completed by evaluation of questionnaire survey results. In the conclusion there is performed a summary of ascertained theoretical and practical facts.